

SZAKDOLGOZAT

Szilágyi György Ádám

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Vidékfejlesztési agrármérnök alapképzési szak

Helyi fejlesztési lehetőségek Csolnok és Dág községek viszonylatában

Belső konzulens: Gubacsi Franciska

egyetemi tanársegéd

Belső konzulens intézete/tanszéke:

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet,

Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Gödöllő

2024

Tartalom

1. Bevezetés.....	2
Témaválasztás indoklása	2
2. Szakirodalmi áttekintés	3
2.1 A területfejlesztés, településfejlesztés, vidékfejlesztés fogalma és célja	3
2.2 Gazdasági, társadalmi, marketing célú definíciók	4
2.3 A turizmus, mint fejlődési lehetőség.....	6
2.4 Településmarketing	10
2.5 Térségi együttműködések.....	12
3. Módszerek és hipotézisek.....	14
3.1 Módszertan	14
3.2 Hipotézis.....	15
3.3 Csolnok és Dág települések bemutatása.....	15
4. Eredmények és értékelések	18
4.1 Szekunder kutatás.....	18
4.2 Primer kutatás.....	32
4.2.1 A rövid kérdőíves feltárás kiértékelése	32
4.2.2 Interjúk értékelése	45
4.3 Marketingkommunikáció elemzése.....	46
4.4 SWOT-analízis	50
5. Következtetések és javaslatok	52
6. Összefoglalás.....	54
Irodalomjegyzék.....	56
Táblázatok és ábrák jegyzéke.....	58

1. Bevezetés

Témaválasztás indoklása

Szakedolgozatom témája lakóhelyem, Csolnok község helyzetfeltáró tanulmányozása fejlődési stratégiák és iránypontok megfogalmazásával, valamint a szomszédos Dág község gazdaságfejlesztési lehetőségének vizsgálata. Születésem óta Csolnokon élek, nap mint nap látom a fejlődés jeleit, ugyanakkor azt sem lehet nem észrevenni, hogy mennyi potenciál lehet még a helyi és térségi gazdaságfejlesztésben.

Dág községben éltek a nagyszüleim, gyerekkorom jelentős részét töltöttem itt. Csolnok és Dág, bár két külön település, sok vonatkozásban hasonlít egymásra.

A két település földrajzilag, kulturálisan, sok egyéb szempontból szorosan összekapcsolódik. Emiatt a térség fejlettségét, fejlesztésének lehetőségét nem csak elméleti, hanem gyakorlati szinten is fontosnak tartom.

Értékként jelent meg Csolnok emberközpontúsága és befogadó környezete, a rendezett épületállomány, illetve a magas intézményi ellátottság. Azt gondolom, a természeti környezet páratlan, kevés település dicsekedhet ennyi erdős résszel a kül- és belterületen egyaránt. Az idelátogatók mindig megjegyzik, mennyire szép a táj és milyen friss a levegő.

Bemutatom a kettő község jelenlegi helyzetét, elemzem az erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit, a fejlesztésben rejlő potenciált.

Szakedolgozatomban célul tűztem ki, hogy bemutassam Csolnok és Dág településeket, közelebbről megvizsgáljam, milyen helyi és térségi gazdaságfejlesztést folytatnak a településen, illetve mik a fejlesztésben rejlő további lehetőségek. Kérdőíves felmérés segítségével bemutatom a helyi lakosok véleményét a helyi viszonyokról. Meghatározom a legfontosabb szakmai fogalmak jelentését szakirodalmi áttekintés során.

Megvizsgálom a két település jelenlegi helyzetét, elemzem a fejlesztési lehetőségek kulcspontjait. Az elemzés célja a helyi és térségi fejlesztési lehetőségeinek feltárása.

2. Szakirodalmi áttekintés

A szakirodalmat vizsgálva számos kötet, cikk foglalkozik a vidék, vidékfejlesztés, fejlődés, a szűkebb és tágabb értelemben vett területfejlesztés fogalmával. Fontos fogalmak a turizmussal, településekkel és a vidékkel kapcsolatban még a marketing, annak eszközrendszere, illetve a települések közötti együttműködések keretrendszere.

2 fő szempont alapján vizsgáltam meg a definíciók jelentését:

- jogi, jogalkotói szándékú definíciók
- gazdasági, társadalmi viszonylatban megalkotott fogalmak.

2.1 A területfejlesztés, településfejlesztés, vidékfejlesztés fogalma és célja

Törvény a területfejlesztésről -jogi megközelítésű definíció

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban Tftv.) Netjogtárban olvasható tartalma szerint: „5. § A törvény alkalmazásában:

a) területfejlesztés: az országra, valamint térségeire kiterjedő

aa) társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok vizsgálata, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása,

ab) rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a területfejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.”

A törvény foglalkozik még a területfejlesztés és területrendezés céljaival és feladataival országos, vármegyei és települési szinten egyaránt. Kiér többek között a kistérség fogalmának definiálására is, mely szerint: „a kistérség a települések között létező funkcionális kapcsolatrendszerek összessége alapján behatárolható területi egység, egymással intenzív kapcsolatban lévő önszerveződő, egymással határos települések összessége.”

Szakedolgozatomban lényeges még a két, általam megvizsgált település mérete is, mindkettő (kis)község, ez meghatározza fejlesztési terveiket, irányait és lehetőségeiket. Ennek definícióját nem a törvényben, hanem a KSH vonatkozó, Módszertani dokumentáció/fogalmak

oldalán találtam meg: „A község olyan falu, amelynek más településektől elkülönülő, önálló, saját arculata van, és képes önkormányzat alakítására és helyi közügyei ellátására. A közigazgatási rendszer nem városi jogállású területi és szervezeti (igazgatási) alapegysége.”

2.2 Gazdasági, társadalmi, marketing célú definíciók

Ha azt kutatjuk, hogy tudományos fogalomként mit értünk területfejlesztésen, nem találunk mindenki által egységesen elfogadott definíciót rá. Ennek az az oka, hogy a fogalom által lefedett terület túlságosan is összetett. Az angol megfelelője (rural development) régebb óta használatos, mint a magyar vidékfejlesztés kifejezés és azt gondolom, nincs olyan fordítás, vagy új szóalkotás, ami jobban adná vissza az eredeti angol fogalom tartalmát.

Ahogy Nemes Gusztáv megfogalmazza (Nemes, 2000): „A bizonytalanság másik forrása, hogy az utóbbi időben a vidékfejlesztésnéhány más fogalommal - például a fenntarthatósággal - együtt divatos, előremutató „szlogen” lett az Európai Unió „zsargonjában”, és így a legkülönbözőbb politikai, gazdasági érdekcsoportok tűzték a zászlajukra. Meglehetősen nagy tehát a bizonytalanság ebben a kérdésben, és ha valamennyire is célunk az Európai Unió vidékfejlesztési rendszerének átvétele, akkor tisztán kellene látnunk a különböző megközelítések közötti eltéréseket.”

Szükséges meghatározni, hogy mi a települések szerepe a vidékfejlesztésben. Rechnitzer János és Smahó Melinda meghatározásában:

„A települések egyrészt mint helyi közösségek, másrészt mint gazdasági egységek jelennek meg a területi politika alakításában. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a település mint speciális gazdasági és fejlesztési egység

- bevétellel rendelkezik (állami támogatás, megosztott és saját bevételek, mindezeket évente költségvetésbe rendezi, azokkal megfelelő szabályok szerint gazdálkodik);
- a piacon jelen lévő szervezeti egységeket működtet (intézmények a közszolgáltatásokra és forprofit vállalkozások);
- jövedelemtulajdonosokat tart el (foglalkoztatottak);
- befolyást gyakorolhat bizonyos szektorokra vagy a térség gazdaságára (helyi megrendelések, beszerzések, beruházások);

- szabályozni – részben korlátozni, részben ösztönözni – képes a gazdasági szereplőket s a háztartások működését (kedvezmények a letelepedésre, infrastruktúra létesítésére, helyi adók kivetése, közüzemi díjak);
- közigazgatási és közszolgáltatási feladataival képes befolyásolni a lokális szereplők működési környezetét.” (Rechnitzer - Smahó, 2011)

Jól megközelíti a komplex tartalmú fogalmat Dr. Egri Zoltán és Dr. Kőszegi Irén Rita Vidékfejlesztés című jegyzetében a következő meghatározás: „vidékfejlesztésnek tekintjük mindazokat a gazdasági, szociális, kulturális és ökológiai tényezőknek a fejlesztését, amelyek az adott térség gazdasági és kulturális színvonalának emelésén, az ott élők életszínvonalának (életminőségének) a javításán keresztül az egész nemzet fejlődését szolgálják úgy, hogy egyidejűleg megőrzik és védik a természeti erőforrásokat, a környezetet, a tájat, valamint a helyi kulturális örökséget.” (Egri-Kőszegi, 2016)

Ebben a definícióiból is látszik, mennyire összetett a fogalom tartalma. Nem csak egy szektor szemszögéből vizsgálándó, a vidékfejlesztés helyi (térségi), sajátos és komplex feladat.

A fejlesztés szó feltételezi, hogy van egy ismert módszer és egy elképzelt irány a cél megvalósításhoz. A fejlesztési cél eléréséhez kell egy elképzelés, a megvalósításhoz erőforrások, és annak háttérintézményei és az egészet összefogó menedzselés, vagyis tudatos beavatkozások sorozata, amelynek irányai Sarudi Csaba szerint :

- „, a vidéki területek versenyképességének növelése annak érdekében, hogy maximalizálhassák a hozzájárulásukat a gazdasági fejlődéshez;
- lehetőségek teremtése a vidéken élőknek ahhoz, hogy a nemzeti átlagnak megfelelő életszínvonalon élhessenek;
- a természeti környezet megóvása és fejlesztése;
- a vidéki lakosság helyben tartása és elvándorlásának visszaszorítása;
- a gazdálkodók (termelők) jövedelmének növelése;
- a foglalkoztatási lehetőségek skálájának bővítése, a mezőgazdasági foglalkoztatás csökkentésének ellensúlyozása;
- a vidéki élet minőségének fejlesztése és megőrzése”. (Sarudi, 2003).

Ha már megvizsgáltuk, mit is jelent a vidékfejlesztés, településfejlesztés, célszerű azt is megnézni, hogy maga a fejlesztés milyen eszközökkel érhető el. Ehhez a legkézenfekvőbb eszköz a marketing, hiszen a marketing (elemzés, stratégia) segítségével fogalmazhatjuk meg a fejlesztés célját, irányát, eszközrendszerét. Ezért szükséges tehát a következő definíciók meghatározása: turizmusmarketing, településmarketing, marketingstratégia.

2.3 A turizmus, mint fejlődési lehetőség

A vidéki térségekben a turizmus kulcsfontosságú lehetőséget kínál. Nem csak maga a turisztikai attrakciót lebonyolító szervezet számára, hanem a kapcsolódó infrastruktúra, egyéb gazdálkodói egységek miatt is. Ha a turista kevesebb, mint 1 napot tölt az adott desztinációban, mert pl. csak egy konkrét programra érkezett, akkor is jó eséllyel igénybe vesz a helyi vállalkozások közül néhányat: tankol, eszik, szuvenírt vásárol. Ha a turista több napot is eltölt a településen, és szállást is igénybe vesz, még tovább nő a turizmus folytán jövedelemhez jutó vállalkozások száma.

A turisták szükségletei tehát hozzájárulnak a vidéki gazdasághoz. A turisták esznek, tankolnak, helyi kiskereskedelmi üzletekben vásárolnak, kiegészítő szolgáltatásokat vesznek igénybe (például kerékpárkölcsonzés, lovaglás, bármi, amit az adott település nyújtani tud).

Így a helyi vállalkozások kiegészítő jövedelemre tesznek szert a turisták által. Ennek eredményeként a vidéki térségek népességmegtartó ereje és jövedelmezősége is növekszik.

Turizmusmarketing

Mint számos újkori szakterületnek, így a turizmusmarketingnek sincs egységes, mindenki által elfogadott definíciója. Lőrincz Katalin, Sulyok Judit: Turizmusmarketing című könyvében az alábbi megfogalmazásokat találhatjuk:

„A turizmus területén Krippendorftól származik az első definíciók egyike, amely szerint a marketing a turisztikai szervezetek vállalatpolitikájának, valamint a helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi területek magán- és állami turizmuspolitikájának olyan módszeres és koordinált végrehajtását jelenti, amely meghatározott fogyasztói csoportok szükségleteinek lehető legjobb kielégítésére irányul, megfelelő nyereség elérése mellett. (...) A hatékony marketing megköveteli a szervezet valamennyi dolgozójának az erőfeszítését.” (Lőrincz-Sulyok, 2017)

A turizmusmarketing középpontjában maga az élmény áll, amit a turistának nyújt az adott desztináció a maga komplex rendszerével. Ennek nagyon sokféle területe van. Lehet általános célú turizmus: városnézés, épített örökség megtekintése, gasztroturizmus, túrázás stb, de lehet akár nagyon speciális is, mint pl. siklóernyőzés, fácánvadászat, jógaelvonulás. Lehet szezonális, vagy tematikus is. Lehetetlen és szükségtelen a konkrét településeknek mindre fókuszálnia. Azt kell kiválasztani, ami a település jellegéhez, hagyományaihoz, adottságaihoz a leginkább illeszkedni tud.

A vidéki térségekben célszerű magára a vidékre helyezni a hangsúlyt, annak főbb jellemzőit kiemelve. Tematikus utakat lehet szervezni, ahol széles skálán bemutatható a hagyományos termékek elkészítése, elfogyasztása, a hozzá kapcsolódó népszokásokkal együtt. Ilyen hagyományos termék lehet pl. a sajt és a bor. (Nagy et al., 2016)

Ugyanakkor azt sem teheti meg egy fejlődőképes, tudatos település, hogy a turizmusmarketing semelyik területére sem fókuszál, annak eredménye elöregedés, beszűkülés, hanyatlás lenne.

A turisztikai marketing jellemzői

A turisztikai marketing sajátosságai a turizmus piacának egyediségéből adódnak. Ezek a kereslet, a turisztikai termék (attrakció) és az értékesítési csatornák. A kereslet a turista aziránti vágya, hogy a szabadidejét egy konkrét helyen, konkrét módon tölthesse el. A turisztikai termék elfogyasztása során élményt kap. Ahhoz, hogy a turista mindehhez hozzájuthasson, különféle értékesítési csatornák által, marketingtevékenységek sokaságán át érheti el a turisztikai piac minden egyes szereplője, hogy a turista végül pozitív élménnyel fogyassza el a turisztikai terméket. (Lengyel, 2004). Erre mint turisztikai csomagra, nem pedig önálló tevékenységek összességére kell tekinteni.

A turisztikai desztináció „önálló turisztikai vonzerővel bíró, földrajzilag lehatárolható egység, amely a turista számára - vonzerős és az azokra épített turisztikai termékek alapján - komplex élményt nyújt, és ahol az ehhez kapcsolódó szükségleteit kielégítheti.” (Lácay-Szakál 2010). Az ezzel foglalkozó szervezeti egység a Turisztikai Desztinációs Menedzsment, rövidítve TDM, ami gyakori betűszava a turisztikai marketingstratégiáknak, tanulmányoknak. (Lácay-Szakál 2010).

A marketingturizmus tervezése

A turizmus fejlődését, annak irányát és céljainak megfogalmazását tervezéssel tudjuk befolyásolni. Lengyel Márton definíciója szerint: „A tervezés a jövő tudatos alakításának eszköze, az elméleti előrelátás és a gyakorlati megvalósítás szintézisét megalapozó tevékenység, amely egy adott időtávra, a rendelkezésre álló, illetve mozgósítható eszközök függvényében jelöli ki a célokat és határozza meg azok eléréséhez a szükséges cselekvéssorozatot” (Lengyel, 2004).

Az adott időtáv lehet rövidtáv (egy szezon, vagy 1-2 év), középtáv (3-5 év), illetve ennél hosszabb időtartamnál már hosszútávú tervezésről beszélünk. Szintjei lehetnek pl. vállalati, települési, regionális, országos, vagy nemzetközi (Lengyel, 2004).

A helyi marketingturizmus időtávja a rövid- és a középtáv lehet leginkább jellemző, míg a nemzeti (pl. Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030) vagy nemzetközi stratégiáknál beszélhetünk hosszú távú marketingstratégiáról a turizmus tervezésénél.

Jellege szerint lehet általános, ágazati (mint pl. a turizmus), területi, gazdasági és építészeti-műszaki (Lengyel, 2004).

A turisztikai marketing legfontosabb jellemzői:

- a választás magas szabadságfoka: a turista a szabadidejét szánja a turisztikai attrakciókra, éppen ezért a választásában szerepet játszik az az elvárás, hogy a potenciális utazási szándékához konkrét úticélt találjon
- utazási döntés egyenlő nagyfokú kockázat: a turista a szabadidejét valami ismeretlenre áldozza. A turizmusmarketingnek ezt az ismeretlent valahogy vonzóvá és elérhetővé kell tennie annak érdekében, hogy az utazás élménye minél nagyobb fokú elégedettséggel töltsse el a turistát
- a turista maga is részt vesz a termék előállításában: a turisztikai termék azáltal válik élménnyé, vagyis azzá az érzéssé, amit a turista keres, hogy ő maga részt vesz benne. Ezért aztán minél jobban meg kell ismerni a turista elvárásait, szükségleteit, igényeit, hogy a lehető legjobban kielégíthesse azt a turisztikai szolgáltatás
- a turisztikai kereslet rendkívül szezonális: a turista általában meghatározott számú szabadnappal rendelkezik, amit igyekszik a számára legoptimálisabb körülmények között eltölteni, vagyis ha kedveli a szabadtéri fürdőzést, akkor valószínűleg nyáron, ha a síelés a kedvenc sportja, akkor pedig valószínűleg télen fogja igénybe venni az adott desztináció

szolgáltatásait. A szezonalitást befolyásolják még az iskolai szünetek is. A marketingtevékenységgel igyekezzünk ösztönözni, hogy változtassa meg hozzáállását a szezonálitáshoz, és a megszokott időszakon kívül is vegyen részt az élmények keresésében. Ilyen pl. a balatoni szezon elnyújtására az Egész évben Balaton programsorozat.

- a turisztikai kereslet érzékeny (pl. az ár-érték arányra, a biztonságra), változékony és szubjektív, ezért a marketingstratégiában törekedni kell a turisztikai kereslet folyamatos monitorozására, az ezekre adott gyors reagálás eszközszerének kidolgozására.

- a turisztikai termék előállítása sok résztvevős, összetett feladat. Elég például, ha nem volt megfelelő a szállás, máris rossz megítélés alá esik az összes többi alkotóelem, a program, a hely, a gasztronómia, kihat minden másra is. A desztinációban a sok szereplő koordinálása, a komplex turisztikai termék kidolgozása, a turisták tájékoztatása a desztinációs marketing feladata

- a turisztikai termék nagyrészt szolgáltatásokból áll, nem kézzelfogható termék és helyhez kötött. Valahogy mégis megfoghatóvá és elérhetővé kell tenni a turista számára ahhoz, hogy meghozza az utazási döntését, majd létrejöjjön az utazási élménye. Ez a termékfejlesztés és marketingkommunikáció feladata elsődlegesen

- a turisztikai termék nem tárolható, nehezen ellenőrizhető, változtatása sokszor idő- és pénzigényes (pl. egy új rendezvényközpont felépítése). Hosszútávú szakszerű tervezés, marketingtevékenység szükséges a turisztikai termék kockázatainak csökkentéséhez

- a turista és a fogadóhely között ritkán van közvetlen kapcsolat, a turisztikai termék közvetítő(kö)n keresztül jut el a turistához. Éppen ezért kiemelten fontos a marketingkommunikáció. (Lengyel, 2004).

Lengyel kihangsúlyozza a tervezés során a rugalmasságot, mint fontos módszertani elvet. Ez a közelmúltban is többször fontos tényezője volt akár a rövid, akár a közép- és hosszútávú tervezési stratégiáknak, ha csak a covid, vagy a háborús helyzet okozta váratlan eseményekre és az arra adandó megfelelő reagálásra gondolunk. Ha az eredeti terv külső tényezők, előre nem látható vis major események miatt nem kivitelezhető, kellő rugalmassággal kell azt újra gondolnunk. (Lengyel, 2004).

A turizmusban szolgáltatásokat nyújtunk, ezért érdemes megismerni a szolgáltatásmarketing fogalmát is. Veres Zoltán szerint „a szolgáltatások egyik alapvető sajátossága az, hogy olyan különleges áruféleséget kell eladni, amely a potenciális felhasználók problémáját úgy oldja

meg, hogy annak lényege nem fizikai természetű.” (Veres, 2009) Vagyis a turizmus szolgáltatásként úgy kell eladni, hogy az a fogyasztó számára nem kézzel fogható.

Szintén a szolgáltatás megfoghatatlanságát hangsúlyozza Kenesei Zsófia és Cserdi Zsófia Hajnalka: A szolgáltatások megfoghatatlan jellegükből adódóan nem birtoklásból adódó előnyöket nyújtanak a fogyasztóknak, hanem a megtapasztalásból, igénybevételből eredő hasznot. Így tekinthető egyfajta élményként a szolgáltatás teljesülése a fogyasztó számára, amely a köznyelvvvel ellentétben itt semleges fogalomként szerepel. A vevő számára az előnyök összessége gyakran igen szubjektív fogalom, hiszen igen széles spektrumon mozoghat, hogy adott vevő milyen elvárásokat támaszt a pénzéért cserébe a szolgáltatóval szemben.” (Kenesei-Cserdi, 2018) Tehát nem csak az a nehézsége a szolgáltatónak, hogy megfoghatatlan a termék, hanem a szolgáltatást igénybe vevő turista igényei is ismeretlen tényezőként szerepelnek a szolgáltatás nyújtásának folyamatában.

2.4 Településmarketing

Mészáros Bernadett aszerint definiálja a településmarketinget, hogy melyik szintre, illetve kire, mire vonatkozik. Így ő megkülönböztet szűkebbtől a távolabb felé haladva képviselőtestületi, polgármesteri, önkormányzati, tágabb értelemben vett önkormányzati szervezetek-beli és települési szintű településmarketinget, a legtágabb körbe beleértve a település lakóit, az ott működő vállalkozásokat, gazdálkodóegységeket egyaránt. (Mészáros, 1998)

Piskóti István egységként tekint az országra, mint marketing-termékre, ezt tagolva 5 szintet különböztet meg:

- országmarketing
- régiómarketing
- megyemarketing
- kistérségi marketing
- településmarketing (Piskóti, 2012).

Az ő megközelítésében a település (illetve a szint bármelyik szereplőjére vonatkoztatva igaz) legfontosabb szereplője a marketinges (itt nem mind konkrét személy, hanem mint szervezet értendő) mivel „vezető szerepet játszik a régió, a település küldetésének meghatározásában, a környezeti feltételek, versenytársak, célcsoportok és más körülmények megismerésében, a

célok és stratégiák kialakításában, a stratégiát megvalósító tervek, programok kidolgozásában.” (Piskóti, 2012)

A marketing tervezéséhez marketingstratégia szükséges: „Elméletben a marketingtervezési folyamat a következő lépésekből áll: a marketinglehetőségek elemzése, a célpiacok kiválasztása, a marketingstratégiák kialakítása, a marketingprogramok kidolgozása és a marketingtevékenység irányítása. A gyakorlatban azonban az általánosnak tekinthető, élesen versengő piacokon a marketingtervezés jóval változékonyabb, és folyamatosan aktualizálódik.” (Keller - Kotler, 2016) Vagyis ezeknek az elméleti folyamatoknak nem csak „papíron”, hanem a piaci viszonyok között, a gyakorlatban is működniük kell, ehhez pedig szakmai ismeretek, erőforrások és rugalmasság, alkalmazkodás a változó piaci viszonyokhoz egyaránt szükséges a piaci szereplők tekintetében.

A településmarketing kapcsán Piskóti érdekes megfigyelést tesz, miszerint gyakran kötődik hozzá negatív attitűd, vagy negatív előítélet. Ilyenek lehetnek: a marketing tulajdonképpen a politikai hatalom eszköze; túl költséges, nem éri meg szerény költségvetésből erre fordítani; az önkormányzati képviselők jobban ismerik a település lakóit annál, mintsem szükségük volna marketinges eszközökre; a marketing csupán eszköz a meglévő termék (=láttnivaló, turisztikai attrakció, desztináció stb.) eladására, de nem célja a fejlesztés. Ezek a legtöbbször információhiányból táplálkozó feltételezések tudatos településmarketinggel eloszthatók, többek között ezért is van szükség települési szinten is marketingstratégia kidolgozására.

A településmarketing egészen érdekes formája, amikor nem turistáknak, hanem a település lakói számára akarjuk vonzóvá tenni a saját lakhelyüket. Ezt Mihalkó Gábor otthonturizmusnak nevezi: „Az ilyen pseudo-élményszerzés során az egyén részlegesen részesévé válik az adott desztináció turisztikai piacának, gyakran valódi turisták között valós fogyasztóként lép fel, azonban az elutazás elmaradása következtében az illúzió hamar szertefoszlik, funkciója és hatása messze elmarad a tradicionális turistaútétól. Az otthon turistáskodás szélsőséges esetben egy helyi szálloda éjszakai igénybevételével is párosulhat. Természetesen az otthon turistáskodásnak helye van a lakóhelyünk értékeinek, szolgáltatáskínálatának, általunk nem vagy alig ismert arcának megismerésében, és abban is, hogy élményszerűbbé tegyük a hozzánk érkező rokonok, ismerősök tartózkodását.” (Mihalkó, 2023)

Molnár Melinda szintén azt mondja, hogy egy település csak akkor lehet sikeres, ha van egy jól meghatározható vonzereje a benne élők számára is. Vagyis egy adott település csak akkor lehet kifelé is vonzó, ha az ott lakók részére is olyan meghatározott célok, közösségfejlesztő

programok vannak, amik erősítik a saját pozitív hozzáállásukat a lakóhelyükkel kapcsolatban. (Molnár, 2013)

2.5 Térségi együttműködések

A településeket nem tekinthetjük önálló szigetnek, szükségszerű az együttműködés különféle gazdasági, politikai, kulturális, régióföldrajzi tekintetben a környező más településekkel akár alkalmi, akár rendszeres társulásként. Erre már a 2000-es évek elején történtek állami törekvések, ahogy Budai Balázs Benjámin írja: „A 2001-es kormányhatározat már ki kívánta dolgozni a közigazgatási adatvagyon-nyilvántartás pontos menetrendjét, szabvány alapú elektronikus iratkezelést, papírmentes-irodákat, elektronikus csoportmunka-szoftvereket, és ezeket kezelni képes hivatalnokokat vizionált. (...) A települési önkormányzatok dezintegrált, szétaprózott rendszerét, kistérségi együttműködések kialakításával igyekeztek ösztönözni, hatékonyabbá tenni. Az önkormányzatok gazdálkodásában preferálták az önellátást, a feladat- és programfinanszírozást, a helyi bevételek fokozását.” (Budai, 2017).

A kistérségi együttműködés szintén egy mostanában „divatba jött” fogalom. A turizmusmarketingben jól alkalmazható stratégia, hiszen a települések sokszor olyan földrajzi egységet alkotnak, melyek között az átjárhatóság nem okot problémát a turistának akár gyalog, autóval, vagy közösségi közlekedéssel.

Földrajzi megközelítésben járason belül lehet ez egy szoros egység, mint pl. két szomszédos község között, lehet eggyel nagyobb léptékű, amikor egy közeli kisváros és a vonzáskörzetéhez tartozó községek között áll fenn, vagy lehet még nagyobb léptékű, amikor a legközelebbi nagyváros és annak vonzáskörzetébe tartozó kisváros, és a mellette elterülő települések között áll fenn, melyeket infrastruktúra (közút, kerékpárút, vasút) köt össze. Ennél nagyobb léptékben egy konkrét község és más települések közötti együttműködés nehezen lehet életképes a fizikai, földrajzi, egyéb távolság miatt. (Deli-Gray- Árva, 2017)

Az együttműködés kevesebb erőforrást, befektetést igényel, mint a külön-külön megvalósuló, de azonos célú attrakciók, ezért is célszerű törekedni a hosszabb-rövidebb távú kistérségi együttműködésekre. Ilyenek lehetnek például

- társulás egészségügyi, szakellátási fejlesztésre
- társulás turisztikai fejlesztésre
- társulás kulturális rendezvényekre

- társulás gasztronómiai célú fejlesztésekre.

Ahogy az már a korábban említett, A területfejlesztésről és rendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény kistérség fogalom-meghatározásában szerepel, a kistérségi társulás „a települések között létező funkcionális kapcsolatrendszerek összessége (...) egymással intenzív kapcsolatban lévő, önszerveződő, egymással határos települések összessége.” (Netjogtár, 1996). Vagyis fontos jellemzője, hogy ez a kapcsolat önkéntes, a települések önmaguk szervezik meg ezeket az együttműködéseket, és egy intenzív, pozitív attitűdű, jól működő viszont feltételez az önkormányzatok között.

3. Módszerek és hipotézisek

3.1 Módszertan

Kutatási célkitűzésem az volt, hogy Dág és Csolnok község tekintetében megvizsgáljam a gazdaságfejlesztési folyamatokat, szemügyre vegyem a már megvalósult és a jövőben megvalósuló, gazdaságfejlesztési intézkedések hatásait, valamint a felállított hipotéziseimet a primer és szekunder adatokat elemezve igazolni tudjam. Primer és szekunder kutatási módszereket egyaránt használtam kutatási céljaim eléréséhez.

Primer kutatásként:

- kvantitatív adatok: 20 kérdéses kérdőívet készítettem, melynek kérdéseit azzal kapcsolatban fogalmaztam meg, hogy milyen gazdaságfejlesztési folyamatokat érzékelnek a lakosok a településükön, ez hogyan hat szerintük a település vonzerejére, mivel kapcsolatban változtatnának, hol látják leginkább a fejlesztések szükségességét.
- kvalitatív adatok: interjút készítettem a két település polgármesterével, melyben szintén a fejlesztési folyamatokkal kapcsolatban kérdeztem őket, a már megvalósult és a tervezés fázisában lévő projektekkal kapcsolatban egyaránt. Rákérdeztem, hogy a település lakóival hogyan tudják ezeket a folyamatokat megismertetni.

Primer kutatási módszereket, az interjút és a kérdőíves kutatást azért választottam, mert így tudtam pontosan azokra a kérdésekre válaszokat kapni, melyek bennem megfogalmazódtak a téma kapcsán.

Szekunder kutatásként, mely megfelelő módszer a mások által publikált adatok, kutatási eredmények saját kutatási céljaimhoz való felhasználására, dokumentum-elemzéseket folytattam a fellelhető irodalmak alapján. Elsősorban Dággal és Csolnokkal foglalkozó oldalakat böngésztem át, főként a két község hivatalos weboldalára támaszkodva. Fizikai formában fellelhető irodalmat keveset találtam. A szekunder kutatási módszert, mint az adatok elemzése, azért választottam, mert így tudtam számszerűsíthető adatokhoz jutni, melyek így egzakt képet adhattak a hipotéziseim igazolásához.

Szekunder kutatásként

- elemeztem a két település marketingkommunikációját, így jutva további információkhoz és következtetésekhez a települések marketingstratégiájával kapcsolatban. Elsősorban Dággal és Csolnokkal foglalkozó oldalakat böngésztem át, főként a két község hivatalos weboldalára támaszkodva.
- a KSH TEIR adatokból az elmúlt 10 év adatait dolgoztam fel, hogy minél átfogóbb képet kaphassak a rövid és hosszabb távú folyamatokról egyaránt. Demográfiai és gazdasági adatokat használtam, mivel ezeknek az elemzése hozzásegített a kérdőíves kutatásomat kiegészíteni, jobban megérteni a kapott adatokat.
- a többi kutatási módszer által kapott eredmények alapján elkészítettem a települések SWOT-analízisét.

3.2 Hipotézis

Feltevéseim szerint:

- mindkét település vezetői tesznek a helyi és térségi gazdaságfejlesztési célok eléréséért, használják és működtetik a célok eléréséhez szükséges eszközrendszereket
- Csolnok és Dág település helyi és térségi gazdaságfejlesztési céljai hasonlóak
- a két település lakóit foglalkoztatják a helyi és térségi gazdaságfejlesztési lehetőségek módjai és céljai
- mindkét település lakói hasonlóan értékelik, képesek értékelni a településük gazdasági, infrastrukturális erősségeit és gyengeségeit
- a vizsgált térségben a vidékfejlesztési lehetőségek sokkal nagyobb potenciált jelenthetnek mindkét községben, mint amennyire kihasználják azokat

3.3 Csolnok és Dág települések bemutatása

Csolnok község rövid bemutatása

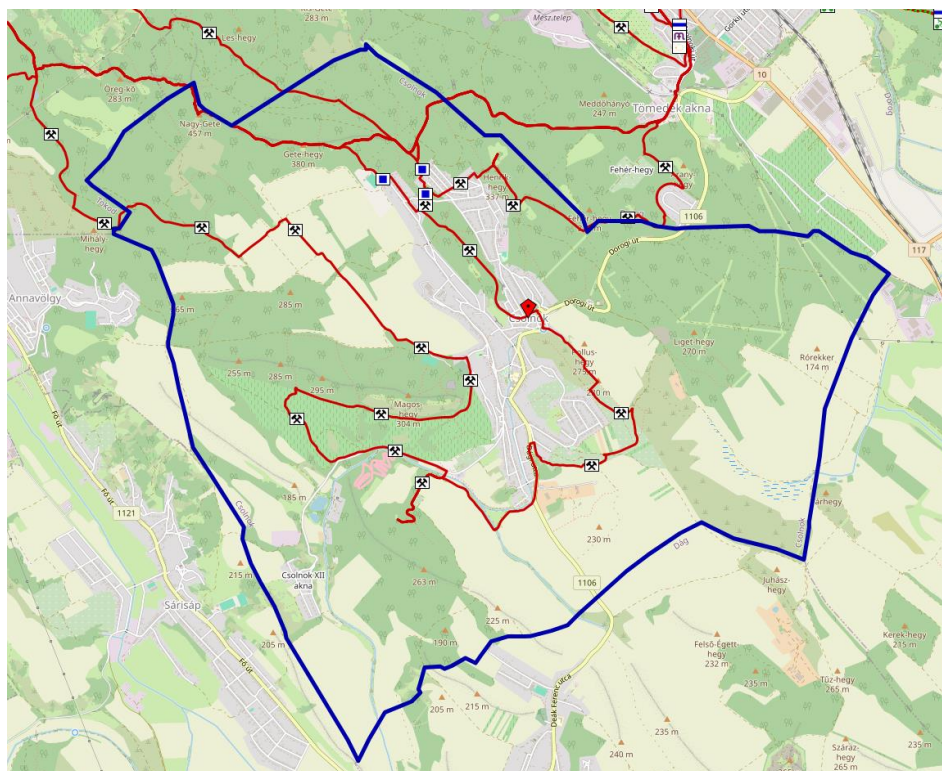
Csolnok község, amely Komárom-Esztergom vármegyében található, területileg az Esztergomi járás és a Dorogi kistérség részeként kerül besorolásra. Idegenforgalmi aspektusból a Közép-Dunántúl turisztikai régióhoz, valamint a Dunántúl turisztikai és idegenforgalmi marketing régióhoz kapcsolódik (hunmix.hu) A turisztikai útvonalakról készült térképet az 1. sz. ábra mutatja.

Az Európai Unió NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) rendszerében Csolnok NUTS 1-es szinten a Dunántúl nagyrégióhoz tartozik, NUTS 2-es szinten Közép-Dunántúl régióhoz tartozik, illetve NUTS 3-as szinten Komárom-Esztergom vármegyéhez tartozik. (European Commission, 2022)

Identitásának nagyon fontos eleme, hogy német nemzetiségű sváb falu, a civil szervezetek nevében is feltűnik a múlt (jellemzően a „német” a „nemzetiségi”, a „sváb” vagy a „bányász” szavak). Az óvoda és az általános iskola német nemzetiségi oktatási intézmény. (Balogh)

1. ábra Csolnok térképe túraútvonalakkal

(Forrás: Saját szerkesztés, Openstreet map (OSM) 2024)

Dág község rövid bemutatása

Dág község méretét tekintve középfalu, Komárom-Esztergom vármegyében található. Területileg az Esztergomi járás és a Dorogi kistérség részeként kerül besorolásra. Idegenforgalmi aspektusból a Közép-Dunántúl turisztikai régióhoz, valamint a Dunántúl turisztikai és idegenforgalmi marketing régióhoz sorolható (hunmix.hu).

Az Európai Unió NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) rendszerében Dág NUTS 1-es szinten a Dunántúl nagyrégióhoz tartozik, NUTS 2-es szinten Közép-Dunántúl

régióhoz tartozik, illetve NUTS 3-as szinten Komárom-Esztergom vármegyéhez tartozik.
(European Commission, 2022)

Identitásának része a német és szlovák nemzetiséghez való tartozás.

4. Eredmények és értékelések

4.1 Szekunder kutatás

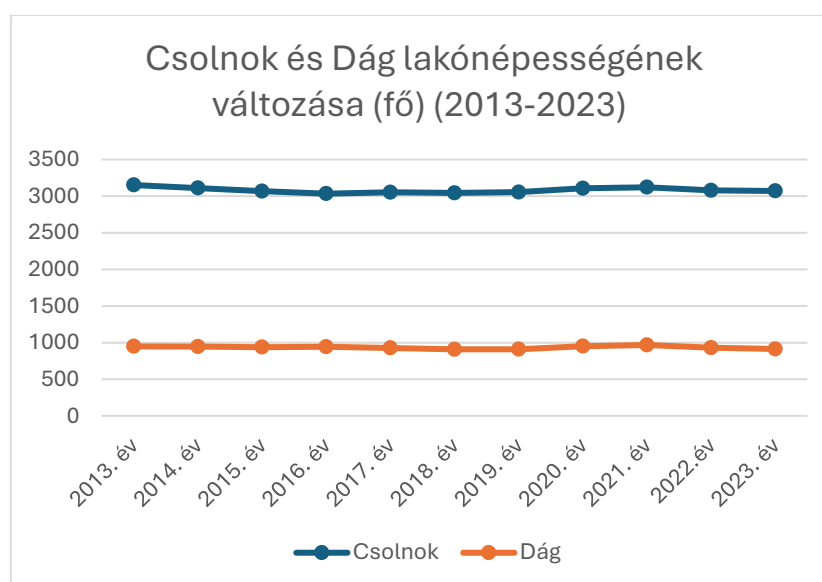
Adatelemzés

Szekunder kutatásként a fellelhető KSH TEIR-adatokból, valamint a települések nyilvánosan elérhető egyéb adataiból (pl. költségvetés) készítettem el néhány releváns táblázatot. Közben összevettem a KSH-adatokat az általam szerkesztett kérdőívre adott válaszokból leszűrt eredményekkel.

Demográfiai adatok

2. ábra Csolnok és Dág lakónépességének változása

(Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2013-2023) adatok alapján)

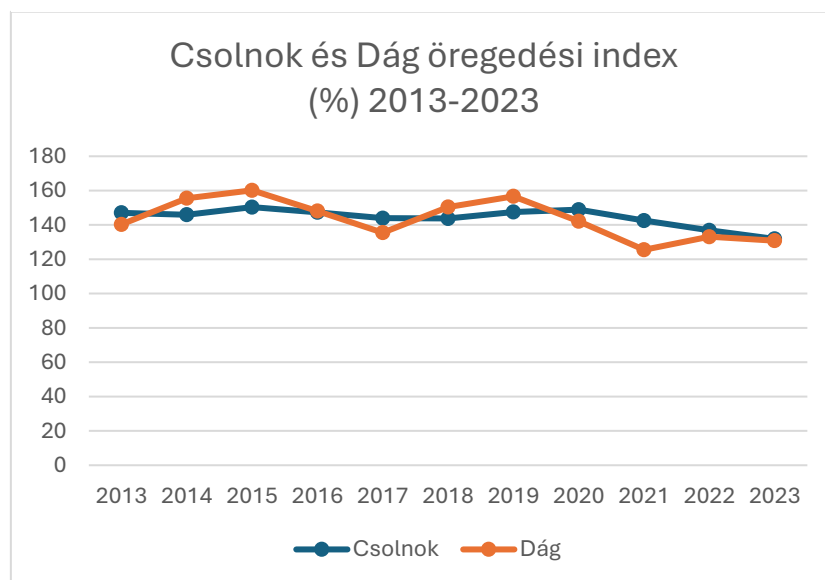
Az elmúlt évtized (2013–2023) népességszámának alakulását a 2. sz. ábra mutatja, Csolnok és Dág település egyikén sem mutat nagy kilengéseket. Az adott évtized egészét vizsgálva mindkét település lakosságszáma csökkent, bár a csökkenés üteme és jellege eltérő. Csolnok lakossága 2013-ban 3152 fő volt, amely 2023-ra 3071 főre csökkent. 2020-21-ben a covid-járvány miatti vidékre költözési hullám enyhe növekedést okozott, majd a népesség újra csökkenni kezdett.

Ezzel szemben Dág esetében a csökkenés kissé nagyobb ütemben ment végbe: a 2013-as 949 fős lakosság 2023-ra 913 főre mérséklődött. 2020-21-ben itt is növekedés figyelhető meg, elérve a. Ennek oka valószínűleg nem az, hogy ennyivel több gyerek született, hanem mert a település vonzereje megnőtt a covid óta a városokból kitelepülni szándékozók körében.

Az ezt követő időszakban azonban ismét csökkenés volt megfigyelhető, így 2023-ra a népesség 913 főre esett vissza. Mindkét település esetében enyhe, de tartós csökkenés figyelhető meg az elmúlt tíz év során. Csolnokon a csökkenés folyamatosabb, míg Dágon nagyobb kilengések tapasztalhatók, különösen 2018 és 2020 között.

3. ábra Csolnok és Dág öregedési indexe

(Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2013-2023) adatok alapján)

Az öregedési index alakulása a 3. sz. ábrán látható. Az öregedési index egy statisztikai mutató, ami azt mutatja meg, hogy mennyi az idős (65 év feletti) népesség aránya a fiatal (14 év alatti) népességhez képest. Ahol magas az értéke, arra utal, hogy a 65 év feletti lakosság aránya jelentősen meghaladja a 0–14 éves korosztályét. Csolnok esetében az öregedési index az évtized első felében növekvő tendenciát mutatott, 2019 körül érte el csúcsát, majd enyhe csökkenés figyelhető meg. Az idősebb korosztály magas aránya fokozott terheket ró az egészségügyi és szociális ellátórendszerre (idősek napköziotthonos ellátása, háziorvosi rendelők), mivel az idősek ellátása iránti igény növekszik.

Dág öregedési indexe a 2010-es évek közepén, különösen 2015-ben és 2019-ben, 150% fölé emelkedett, jelentős demográfiai öregedésre utalva, ami azt jelzi, hogy az idősebb népesség aránya sokkal nagyobb, mint a fiatalabb generációké. Ez arra enged következtetni, hogy Dág számára is fontos olyan intézkedések bevezetése, amelyek a fiatalabb generációk megtartására és odavonzására irányulnak.

Kérdőívemben rákérdeztem (12. kérdés), hogy egy 1-től 5-ig terjedő skálán hogyan értékeli a település vonzerejét a fiatalok számára? A kapott válaszokból az látszik, hogy mindkét település lakói inkább gyengének, vagy nagyon gyengének tartják a lakóhelyük vonzerejét az ott élő fiatalok számára, ami összefüggésben lehet az emelkedő öregedési rátával, hiszen ha nincs a fiatalok számára elég indok arra, hogy itt maradjanak, akkor a lakosság előregszik, egyben a népességszám is csökken.

4. ábra Csolnok és Dág vándorlási egyenlege

(Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2013-2023) adatok alapján)

A vándorlási egyenleg alakulása alapján megállapítható, hogy a települések mennyire vonzóak a lakosság számára, milyen mértékű az elvándorlás. Ennek alakulása az 4. sz. ábrán látható.

Csolnok 2020-ban kimagaslóan pozitív egyenleget mutatott, ami a vidéki területek iránti megnövekedett kereslettel és a koronavírus-járvány során megnövekedett vidéki költözésekkel magyarázható. Valamint kedvezően hatott az ideköltözők számának növekedésére az Annavölgyi utcai telkek (lakópark) kialakításának II. üteme, azaz megtörtént a közművesítés (csolnok.hu). Ez nem sokáig tartotta magasan a mutatókat, mivel a telkek száma véges és a maradék telkek is értékesítésre kerültek a II. ütemben.

Más években azonban a település vándorlási egyenlege változó, olykor negatív, ami arra utal, hogy vonzereje ingadozik

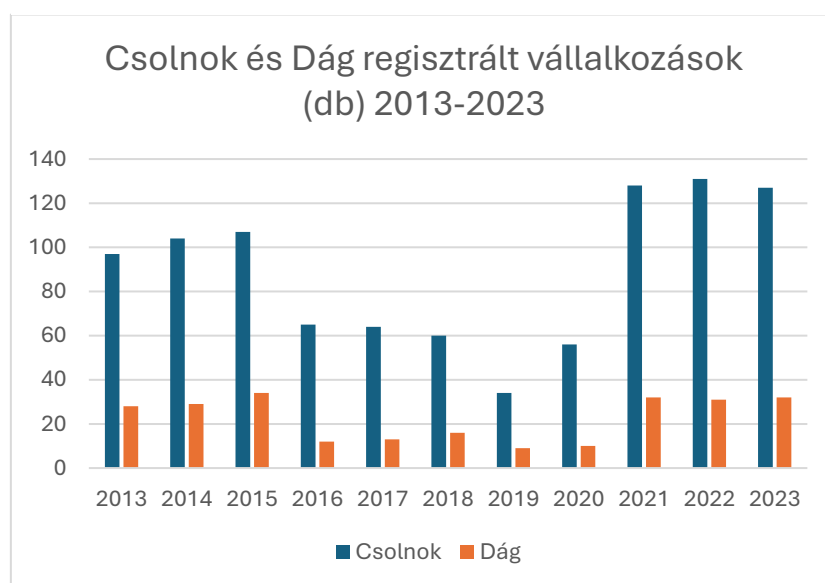
Dág esetében a vándorlási egyenleg kisebb mértékben pozitív, időnként azonban negatív, mint például 2023-ban, ami azt jelzi, hogy a népességmegtartó képesség korlátozott. A Milyen típusú

új szolgáltatásokat vagy vállalkozásokat látna szívesen a településen? 8. számú kérdésre a kérdőívemben sokan az összes lehetsége bejelölték (Vendéglátás, Kereskedelem, Szabadidős létesítmények, Egészségügyi szolgáltatások, Kulturális szolgáltatások, Oktatási jellegű szolgáltatások), mivel a településen nagyon kevés az elérhető szolgáltatások száma. Gyakorlatilag egy vegyesbolt és egy kocsmá jelenti az összes kereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatást. Vagyis azok a szolgáltatások, melyek a keresőképes korú lakosságot a települések tartanak, igen korlátozottan elérhetőek.

Gazdasági adatok

5. ábra Csolnok és Dág regisztrált vállalkozások

(Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2013-2023) adatok alapján)

A regisztrált vállalkozások száma látható a 5. sz. ábrán, a gazdasági aktivitás és a vállalkozói kedv változását tükrözi. Csolnokon az 1000 főre jutó vállalkozások száma 2013-ban 97 volt, amely az évek folyamán folyamatosan növekedett, és 2023-ra elérte a 123-at, ami összességében 26%-os emelkedést jelent. Kiemelkedő növekedés volt megfigyelhető 2021 és 2022 között, amikor az arány 111-ről 123-ra nőtt.

Ez a jelentős növekedés alátámasztja a feltételezést, miszerint Csolnok vezetése aktívan tesz a gazdaságfejlesztésért, és a település céljai között szerepel a vállalkozói környezet élénkítése.

Dágon az 1000 főre jutó vállalkozások száma a 2013-as 28-ról 2023-ra 37-re nőtt. Bár az arány alacsonyabb, mint Csolnokon, a növekedés itt is érzékelhető. Ugyanakkor a kisebb mértékű

bővülés rámutat arra is, hogy Dág számára kihívást jelent a vállalkozói környezet fejlesztése, ami alátámasztja, hogy a térségben a gazdaságfejlesztési lehetőségek nagyobb kihasználtságra várnak.

A helyi vállalkozások és gazdasági szereplők összekapcsolódnak az önkormányzattal és a lakossággal, hozzájárulva a település gazdasági fejlődéséhez. Turisztikai szempontból másodlagos szolgáltatóknak tekinthetők pl. a boltok, a benzinkút, a pékség, kocsmá, szépségszalon. Ezek mind igénybevehetők a községben.

A Csolnok község honlapján elérhető adatok szerint jelenleg 39, az Önkormányzat által nyilvántartott bejelentés- és működésiengedély-köteles kereskedelmi tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet van. Több olyan vállalkozás is megtalálható Csolnokon, mely eseteként száznál is több főt foglalkoztat, mint pl. a Calex Kft, a Synchron Electric vagy a Csolnoki Szerelvénygyártó, ezek egy része nem igényel szakképzett foglalkoztatottakat, hiszen tulajdonképpen összeszerelő üzemek. Más nagyobb munkáltató, mint pl. a Gabroplast vagy NaDi Kft., már igényel szakképzettséget vagy szakmai tapasztalatot (építőipari cégek).

A kérdőívemben ezzel összefüggésben tettem fel a következő kérdést: *Van-e olyan vállalkozási ötlete, amelyet szívesen megvalósítana a községben?* (9. sz. kérdés). Ennek megválaszolóinak közül nemmel válaszoltak a legtöbben, vagyis másoktól, mások által várják a vállalkozásának számának növelését, egyúttal a gazdaság élénkítését.

Elemeztem a költségvetés alakulását a két településen, ezt mutatja a 1. sz. táblázat. Az önkormányzati költségvetési bevételek és kiadások elemzése azért is fontos, mert következtethetünk belőle gazdasági, gazdaságfejlesztési tendenciákra.

Csolnok esetében a bevételek 2017 és 2022 között 51%-kal növekedtek, így 798 millió forintról 1,21 milliárd forintra emelkedtek, míg a kiadások 65%-kal, 713 millióról 1,18 milliárd forintra nőttek. Ennek eredményeképpen Csolnok a növekvő kiadások mellett is pozitív költségvetési egyenleget tudott fenntartani.

Ezzel szemben Dág önkormányzatának bevételei ugyanebben az időszakban 25%-kal, 190 millió forintról 237 millióra nőttek, míg kiadásai 98%-kal emelkedtek, 129 millió forintról 256 millióra, ami 2022-ben 19 millió forintos hiányt eredményezett.

A költségvetési hiány Dág számára kihívást jelent, hiszen negatív költségvetési egyenleg esetén elmaradnak a fejlesztések, az önkormányzati beruházások. Emellett új költségvetési források felkutatását, bevonását teszik szükségessé.

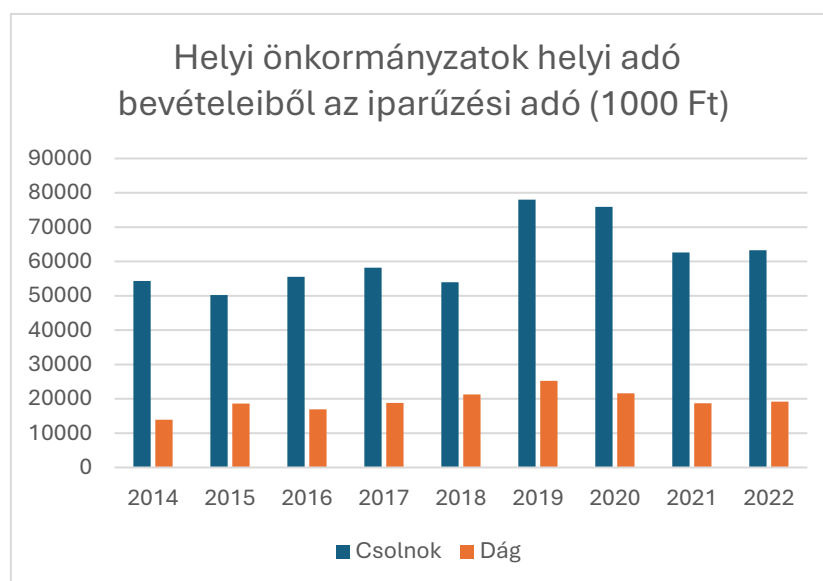
1. táblázat Csolnok és Dág önkormányzatainak költségvetési egyenlege

Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2017-2022) adatok alapján)

Év	Csolnok önkormányz at összes költségvetési bevétele (1000 Ft)	Csolnok önkormányz at összes költségvetési kiadása (1000 Ft)	Csolnok önkormányz at költségvetési egyenlege (1000 Ft)	Dág önkormányz at összes költségvetési bevétele (1000 Ft)	Dág önkormányz at összes költségvetési kiadása (1000 Ft)	Dág önkormányz at költségvetési egyenlege (1000 Ft)
2017	798513	713440	85073	190750	128768	61982
2018	713889	894698	-180809	172166	203812	-31646
2019	786680	750124	36556	211092	197474	13618
2020	858973	760675	98298	189825	204828	-15003
2021	962724	1017508	-54784	198277	186433	11844
2022	1212012	1175698	36314	236585	256031	-19446

6. ábra Csolnok és Dág iparűzési adó bevétele

Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2014-2022) adatok alapján)

Az iparűzési adóbevételek alakulása látható a 6. sz. ábrán, jól mutatja a helyi gazdasági aktivitás mértékét, amely a települések fejlődésének egyik fontos mutatója.

Csolnokon az iparűzési adóbevétel 2014-ben 65 millió forint volt, és 2019-re 87 millió forintra emelkedett, ami 34%-os növekedést jelent. Ezt követően a bevételek stabilizálódtak, majd 2022-re 75 millió forintra csökkentek, ami visszaesést jelent az előző évekhez képest.

Dág esetében az iparűzési adóbevétel 2014-ben 17 millió forint volt, amely 2019-re 24 millió forintra nőtt, ami 41%-os növekedést mutat, és jól tükrözi a település gazdasági fejlődését. A kisebb mértékű, de folyamatos növekedés Dág esetében alátámasztja, hogy bár gazdasági aktivitása fejlődést mutat, a település számára kihívást jelenthet a gazdaságfejlesztési potenciál teljes kihasználása.

Idegenforgalmi adó

Csolnokon 300 Ft/vendégéjszaka a fizetendő idegenforgalmi adó 18 év feletti vendégek számára. Az adónem bevezetésének napja 2023. 01.01., viszont teljes összegéről (azaz hány idegenforgalmi adóval érintett vendégéjszakát töltöttek itt a turisták), nem áll rendelkezésre nyilvános adat.

Dág nem szed idegenforgalmi adót.

Csolnok idegenforgalma, turisztikai attrakciók

Megkülönböztethetünk helyi, országos és nemzetközi jelentőségi programokat -ez utóbbira kevés példát tudok felsorolni Csolnok vonatkozásában. Leginkább a helyi, illetve kistérségi jelentőségi programok, turisztikai attrakciók vannak túlsúlyban. És bár elég sok program és látnivaló van, megállapíthatjuk, hogy ezek mennyisége és milyensége nem indokol hosszabb itt-tartózkodást a turisták részéről, leginkább 1-2 napos, hétvégi szálláshelyfoglalásra számíthatnak a szálláshely-szolgáltatók. Megvizsgáltam, milyen természetű attrakciók milyen térségi jelentőséggel bírnak, ezt az 2. sz. táblázatban foglaltam össze.

2. táblázat Attrakció jellege és térségi jelentősége közötti összefüggés.
(Forrás: Saját szerkesztés csolnok.hu alapján)

	Térségi jelentőségű	Országos jelentőségű	Nemzetközi jelentőségű
Természeti adottságok	Mókus-hegy, XII-es aknai horgászto	Gete-hegy	
Történelmi múlt, épített környezet	tájház	Bányászati Múzeum és Ásványkiállítás	
Aktív kikapcsolódás	uszoda, kerékpározás, egyénileg túrázás	Gerecse 50 teljesítménytúra, Csolnok Ring	Kéktúra
Kulturális programok, rendezvények	Bányásznapi, szüreti felvonulás, majális, Borbála-napi, falunapi		nemzetiségi találkozók (zenekari, énekkari, táncbéli)

Szálláshely-szolgáltatók

A turisztikai célú utazások ha egy napnál hosszabb ideig tartanak, feltételezhető, hogy valamilyen szállás-szolgáltatás igénybevételére is sor kerül. Csolnok településen egy panzió és két vendégház tudja fogadni a turistákat. A szálláshelyek honlapjai alapján összehasonlító táblázatot készítettem (3. sz. táblázat) a befogadóképességről, a tevékenység típusáról, illetve Csolnok község honlapján is megtalálható ezzel kapcsolatban egy összesítés a Közérdekű adatok menü alatt. (csolnok.hu)

3. táblázat Csolnoki Szálláshelyek adatai
(Forrás: Saját szerkesztés csolnok.hu alapján)

Szálláshely címe	Elnevezése	Tevékenység típusa	Befogadóképessége	Egyéb szolgáltatás
Csolnok, Dózsa Gy. u. 5.	Gete vendégház	egyéb szálláshely	3 szoba, 6 ágy	kerékpárkölcsönzés, dézsafürdő
Csolnok, 0182/1. hrsz.	Pollushof Panzió és Étterem	Panzió	15 szoba, 43 ágy + 3 pótágy	szauna, moziszoba, étkeztetés
Csolnok, Újvilág u. 14/c. facebook.com/ladislaus.schnapshaus	Ladislaus Schnaps-Haus Falusi Vendégház, Csolnok	falusi szálláshely	2 szoba, 3 ágy	piknikezőhely, streaming-szolgáltatás

Legfőbb látnivalók, turisztikai attrakciók

A gazdaságfejlesztésnek egyik kézenfekvő ágazata a turizmus. Kutatásom során többször is előtérbe került az ebben rejlő, részben kiaknázott, részben kiaknázatlan lehetőségek sora.

Csolnok község jelentős turisztikai potenciállal bír, amely nemcsak a természeti szépségekből, hanem történelmi és kulturális örökségéből is fakad. A község turisztikai attrakciói sokrétűek, kezdve a természetjáráshoz kapcsolódó tevékenységektől, mint például a Kék-túra útvonal és a Gete-hegy, egészen a kulturális nevezetességekig, mint a Szent Borbála templom és a Bányász Kultúrház ásványtani kiállítása.

A természetkedvelők számára a környék egyik legjelentősebb turisztikai vonzereje a Kék-túra útvonal, amely a Gete-hegyen is áthalad. Ezt az útvonalat a természet szerelmesei rendszeresen látogatják. A környék geocaching pontjai, mint a Spacceberg (215 m), Pollus-hegy (275 m), Rórekker (174 m) és a Kígyó-hegy (173 m), szintén népszerű célpontok, amelyek különösen a digitális kincsvadászat iránt érdeklődők számára jelentenek vonzerőt. (Balogh, 2017)

A Mókus-hegy további különleges attrakciókat is kínál, például egy önálló túraútvonalat a Kálvária stációival, valamint egy népszerű siklóernyőzési helyszínt, amely Magyarország második legjobb ugrópontjának számít a siklóernyősök és sárkányrepülők körében. Az itt szervezett vezetett túrák, mint például a Bányakör és a Homokvasút nyomvonal, lehetőséget biztosítanak a látogatók számára, hogy szervezett keretek között fedezzék fel a táj szépségeit.

Csolnok kulturális látnivalói között említést érdemel a Német Nemzetiségi Tájház, amely betekintést nyújt a helyi német kisebbség hagyományaiba és életmódjába. (Juhász, 2020) A Bányász Kultúrház ásványtani és bányászati kiállítása, valamint a Csolnoki Bányász Hagyományőrző Egyesület által szervezett programok fontos helyszínei a község ipartörténetének és hagyományainak bemutatására. (Balogh, é.n.)

Az épített örökségek közül kiemelkedik a Szent Borbála templom, amely különlegességét az egyedülálló Trianon emlékmű adja, amely a történelmi eseményekre emlékeztet. Emellett Csolnok egykori munkatáborának helyén emlékhely áll, amely az „utolsó Gulág” néven ismert, fontos történelmi jelentőséggel bír. (Ernst, 2015)

A turizmus szempontjából fontos természeti attrakciók közé tartozik a helyi horgászto és a Hepi Farm Lovasklub, amelyek további aktív kikapcsolódási lehetőségeket kínálnak a látogatók

számára, így a lovaglás és horgászat kedvelői is találnak megfelelő programot. A vadászati lehetőségek szintén biztosítottak egész évben, akár egyénileg, akár szervezeten.

A helyi közösségi események is jelentős vonzerőt képviselnek, különösen a hagyományőrző rendezvények, mint a szüreti bál, a majális, a búcsú, a bányásznapi, a Tracht napja és a Borbála-nap, amelyek a helyi kultúrát és közösséget erősítik. (Balogh, é.n.)

A turizmus fejlesztésének szempontjából jelentős kérdés a tervezett elkerülőút megépülésének lehetősége, amely jelenleg nincs napirenden, valamint a még beépítetlen lakóterületek jövőbeni létjogosultságának vizsgálata. A közeli jövőben a Homokvasút nyomvonalának turisztikai fejlesztése is terítéken van; a korábbi tervek kerékpárutat javasoltak a nyomvonalon, azonban a terepviszonyok miatt jelenleg inkább gyalogos túraútvonalként tervezik. Fontos szempont a turizmus fejlesztésének körében a tervezett elkerülőút megépülésének kérdése (jelenleg nincs napirenden ennek megvalósulása), illetve a jelenleg kijelölt, de még beépítetlen lakóterületek létjogosultsága.

Környezetvédelem és infrastruktúra

A környezetvédelmi projektek és az infrastrukturális fejlesztések a település fenntarthatóságát és élhetőségét célozzák meg.

A községben jól működik a szelektív hulladék gyűjtése és elszállítása. A zöldhulladékot havonta egyszer, a papír és műanyag hulladékot havonta két alkalommal szállítják el a házak elől, ezenkívül nem állandó jelleggel, de időszakosan az önkormányzati hivatal udvarában kihelyezett gyűjtőkonténerbe a helyi lakosok bedobhatják az üvegeket, illetve egy másik konténerbe az elektronikai hulladékot.

Csolnokon zöldhulladék lerakót is kialakítottak, amit idővel bekameráztak, hogy más jellegű hulladékot ne hordjanak oda.

Van a községben napelempark, de magántulajdonban.

Önkormányzati tulajdonú épületek tetejére, mint pl. az uszoda, napkollektorokat helyeztek el.

Kistérségi együttműködések

Közvetlen közelében lévő településekkel szoros együttműködésre törekszik a község. A környező falvak gasztronómiával, borkultúrával tudnak a legkönnyebben kapcsolódni egymással.

Településeken átívelő, rendszeres program pl. a disznóvágás Annavölgyön, ahová már hagyományos módon Csolnokról, Dágról, Máriahalomról, Dorogról, Sárisápról érkező csapatok mérettetik meg magukat a disznó különböző részeinek feldolgozásában, hagyományos helyi disznótoros ételek főzésében.

Új kezdeményezés Csolnok, Kesztlőc, Piliscsaba, Piliscsév és Pilisszántó települések összefogásával a Pilis- és Térsége Társulás borversenye. A felsorolt helységek borosgazdái által leadott mintákat egy szakértő zsűri előzetesen elbírálja, majd az 5 község valamelyikén ünnepélyes keretek között átadják a díjakat. Idén Piliscsév rendezte meg az eseményt, de vándorló jelleggel minden évben máshol kerül majd sor az eredményhirdetésre. (szóbeli adatközlés, Kolonics Péterné polgármester)

A testvér- és partnertelepülési viszonyok jellemzője: mellérendeltségi viszony.

Csolnok a környező falvakkal jó kapcsolatot ápol, például Annavölgy, Dág vagy Sárisáp községek a különböző saját szervezésű gasztronómiai eseményen mérik össze boraikat vagy helyi ételeiket.

A környező kisebb településekkel mellérendelt viszony áll fent.

Más a helyzet azonban a környező városokkal vagy például Budapesttel. Csolnokról legtöbbször a környező városokba, Dorogra vagy Esztergomba járnak dolgozni. A középiskolások nagy része Esztergomba jár, illetve a lakosok, ha nagyobb bevásárlásra van szükségük, akkor is ezeket a településeket keresik fel. Kórházi ellátás, fogorvos szükségesége esetén is legalább Dorogra kell mennie a lakosoknak. A környező városok esetében Csolnok egyértelműen alárendelt szerepet tölt be.

A konkrét térséget vizsgálva Csolnok és Dág nem bővelkedik épített turisztikai látnivalóban. Elsősorban a természeti látnivalókra, illetve rendezvényekre érdemes építeni.

A Csolnok Ring – Klotz Gábor Emléktúra egy országos teljesítménytúra, amelyet immár kilencedik alkalommal rendeznek meg Csolnokon. A túra különböző távokon (10, 20 és 30 kilométer) tehető meg. Az eseményre online regisztráció is lehetséges, és a helyszínen is lehet nevezni. A rajt a Szent János Parkban történik, és a cél a Csolnok-i Bányász Művelődési Ház. A résztvevőket vízzel, gyümölcscsel, cukorkával, pogácsával és csokoládéval látják el az egyes állomásokon. A célban emléklap, kítűző, zsíros kenyér, savanyúság és tea várja a túrázókat. A legnagyobb létszámmal nevező csoport, a legfiatalabb és a legidősebb induló is jutalomban részesül. A túra megközelíthető Budapestről és Tatabányáról is. (Balogh)

Sajnálatos tény azonban, hogy a szervezők az idei, 10. alkalommal megrendezett túrát az utolsónak definiálták. A fő szervezők már nem motiváltak abban, hogy tovább működtessék az

egyébként egyre nagyobb közönséget vonzó túrát. Így ennek további megrendezése kétséges és bizonytalan.

A különböző turisztikai területek különböző fejlesztési lehetőségeket nyújtanak, ezt a 4. sz. táblázatba foglaltam bele.

4. táblázat Csolnok turisztikai fejlesztési lehetőségek.
(Forrás: Saját szerkesztés)

Turisztikai termék	Fejlesztési lehetőség
Aktív turizmus, természetjárás, túrázás	Kék-túra meglévő útvonalának köztudatba hozása, Csolnok Ring megrendezése
Sportturizmus, extrém sport-turizmus	paplanernyő, siklóernyő, lovaglás
Kulturális turizmus	Bányász Múzeum fejlesztése
Falusi turizmus	Falusi vendégasztal létrehozása
Gasztroturizmus	Helyi kistermelői piac kialakítása

Dág

Dág község Közös önkormányzati hivatal fenntartó község.

Dág község honlapja hiányos, sok adatot és információt nem nyerhetünk ki belőle. Több oldalon is a Feltöltés alatt felirat található, a Hírek fülre kattintva pedig Nincs találat.

Ennek fejlesztése, releváns tartalommal való megtöltése véleményem szerint prioritást kellene élvezzen.

Infrastruktúra

A településen egy főutcából ágazik el néhány mellékutca, jelentős átmenő forgalom nem terheli. A parkolás ezen a településen nem jelent problémát.

Oktatás

A településen óvoda és általános iskola működik. A dági gyerekek Csolnokra járnak át az uszodába, gyakran kulturális programokra is. (Szóbeli adatközlő: Steiner Tamás)

Kultúra és közösségi élet

Dág község legmeghatározóbb közösség-szervező ereje a Dági Sportegyesület. Országos színvonalú a röplabdacsapata, illetve feltörekvő az asztalitenisz sport is. (dagksevolley.hu)

Kapcsolata a környező településekkel

Dág község a környező falvakkal jó kapcsolatot ápol, például Annavölgy, Csolnok vagy Sárísáp községekkel a különböző saját szervezésű gasztronómiai eseményen mérik össze boraikat vagy helyi ételeiket.

A környező kisebb településekkel mellérendelt viszony áll fent.

Nemzetiségi Önkormányzat

Csolnokhoz hasonlóan Dágon is működik Német Nemzetiségi Önkormányzat.

Kistérségi együttműködések

Közvetlen közelében lévő településekkel szoros együttműködésre törekszik a község. A környező falvak gasztronómiával, borkultúrával tudnak a legkönnyebben kapcsolódni egymással.

Településeken átívelő, rendszeres program pl. a disznóvágás Annavölgyön, ahová már hagyományos módon Csolnokról, Dágról, Máriahalomról, Dorogról, Sárísápról érkező csapatok mérettetik meg magukat a disznó különböző részeinek feldolgozásában, hagyományos helyi disznótoros ételek főzésében.

Új kezdeményezés Csolnok, Kesztlőc, Piliscsaba, Piliscsév és Pilisszántó települések összefogásával a Pilis- és Térsége Társulás borversenye. A felsorolt helységek borosgazdái által leadott mintákat egy szakértő zsűri előzetesen elbírálja, majd az 5 község valamelyikén ünnepélyes keretek között átadják a díjakat. Idén Piliscsév rendezte meg az eseményt, de vándorló jelleggel minden évben máshol kerül majd sor az eredményhirdetésre. (szóbeli adatközlés, Kolonics Péterné polgármester)

A testvér- és partnertelepülési viszonyok jellemzője: mellérendeltségi viszony.

Csolnok a környező falvakkal jó kapcsolatot ápol, például Annavölgy, Dág vagy Sárísáp községek a különböző saját szervezésű gasztronómiai eseményen mérik össze boraikat vagy helyi ételeiket.

A környező kisebb településekkel mellérendelt viszony áll fent.

Más a helyzet azonban a környező városokkal vagy például Budapesttel. Csolnokról legtöbbször a környező városokba, Dorogra vagy Esztergomba járnak dolgozni. A középiskolások nagy része Esztergomba jár, illetve a lakosok, ha nagyobb bevásárlásra van szükségük, akkor is ezeket a településeket keresik fel. Kórházi ellátás, fogorvos szükségessége esetén is legalább Dorogra kell mennie a lakosoknak. A környező városok esetében Csolnok egyértelműen alárendelt szerepet tölt be.

A konkrét térséget vizsgálva Csolnok és Dág nem bővelkedik épített turisztikai látnivalóban. Elsősorban a természeti látnivalókra, illetve rendezvényekre érdemes építeni.

A Csolnok Ring – Klotz Gábor Emléktúra egy országos teljesítménytúra, amelyet immár kilencedik alkalommal rendeznek meg Csolnokon. A túra különböző távokon (10, 20 és 30 kilométer) tehető meg. Az eseményre online regisztráció is lehetséges, és a helyszínen is lehet nevezni. A rajt a Szent János Parkban történik, és a cél a Csolnok-i Bányász Művelődési Ház. A résztvevőket vízzel, gyümölccsel, cukorkával, pogácsával és csokoládéval látják el az egyes állomásokon. A célban emléklap, kitűző, zsíros kenyér, savanyúság és tea várja a túrázókat. A legnagyobb létszámmal nevező csoport, a legfiatalabb és a legidősebb induló is jutalomban részesül. A túra megközelíthető Budapestről és Tatabányáról is. (Balogh)

Sajnálatos tény azonban, hogy a szervezők az idei, 10. alkalommal megrendezett túrát az utolsónak definiálták. A fő szervezők már nem motiváltak abban, hogy tovább működtessék az egyébként egyre nagyobb közönséget vonzó túrát. Így ennek további megrendezése kétséges és bizonytalan.

4.2 Primer kutatás

A dokumentumok elemzése során nem kaptam kielégítő eredményeket a hipotéziseim megválaszolására, ezért mindenképp szükség volt saját kutatásra is. Ennek érdekében készítettem kettő interjút, illetve kérdőíves módszert is alkalmaztam nyitott és zárt kérdésekkel. A kérdőív kérdéseit az *I. számú melléklet*, az interjúk kérdéseit az *II. számú melléklet* tartalmazza.

Primer kutatás

4.2.1 A rövid kérdőíves feltárás kiértékelése

Primer kutatásom során elsőnek kvantitatív kutatási formát választottam, azaz lakossági kérdőívet készítettem Google űrlapok segítségével, melyet közösségi felületen (Facebook)

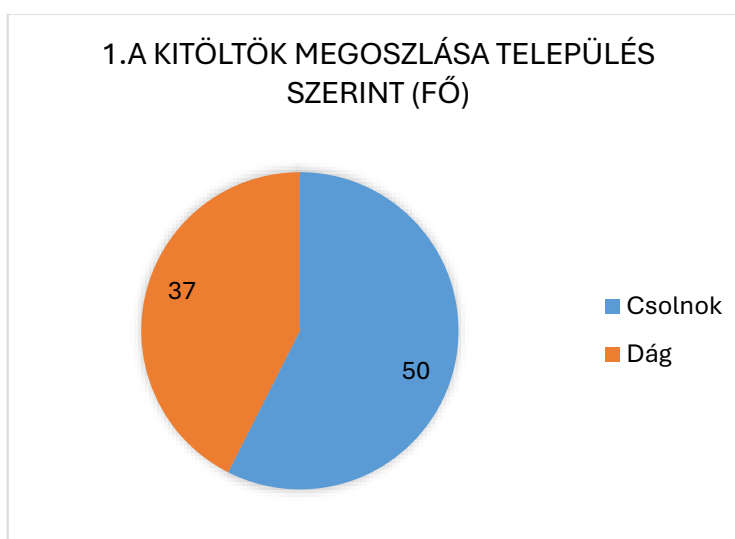
osztottam meg a két település oldalán, melyet 2024. szeptemberében és októberében tölthettek ki a lakosok.

Rövid kérdőíves kutatásomban az általános kérdések mellett, mint például hogy mióta él az adott településen, olyan információkat is szerettem volna megtudni a helyi lakosoktól, hogy mi az, ami szerintük fejlesztésre szorul, mire lenne szükségük

A kérdőív kérdéseit az 1. sz. melléklet tartalmazza.

A kérdőíves kutatás 1. kérdése: „Ön melyik településen él?”, a válaszadók lakóhelyének megoszlását térképezte fel, a 7. **7. ábra A kitöltők megoszlása település szerint** (Forrás: Saját szerkesztés (2024))

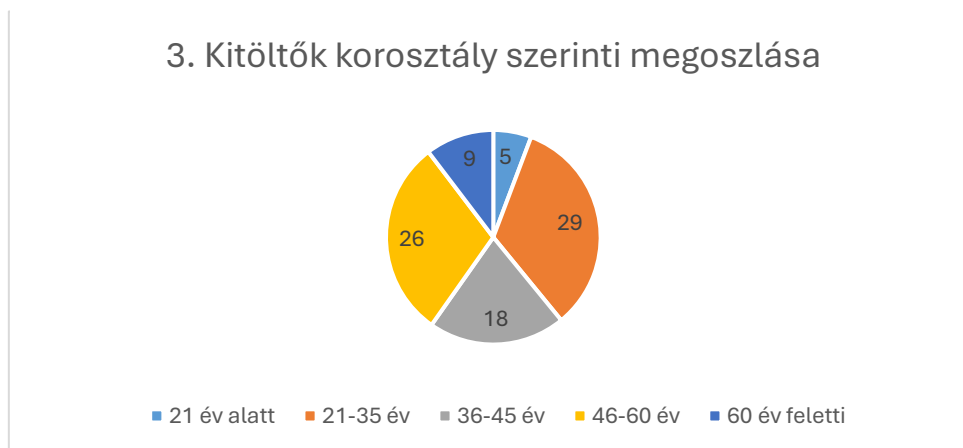
ábra mutatja a kapott adatokat. A kapott válaszok alapján a kitöltők 57,5%-a Csolnokon, míg 42,5%-a Dágon él, ami azt jelzi, hogy a Csolnokon élők nagyobb arányban képviseltették magukat. Tükrözi a két település közötti lakosság szám nagyságbeli különbségét is.

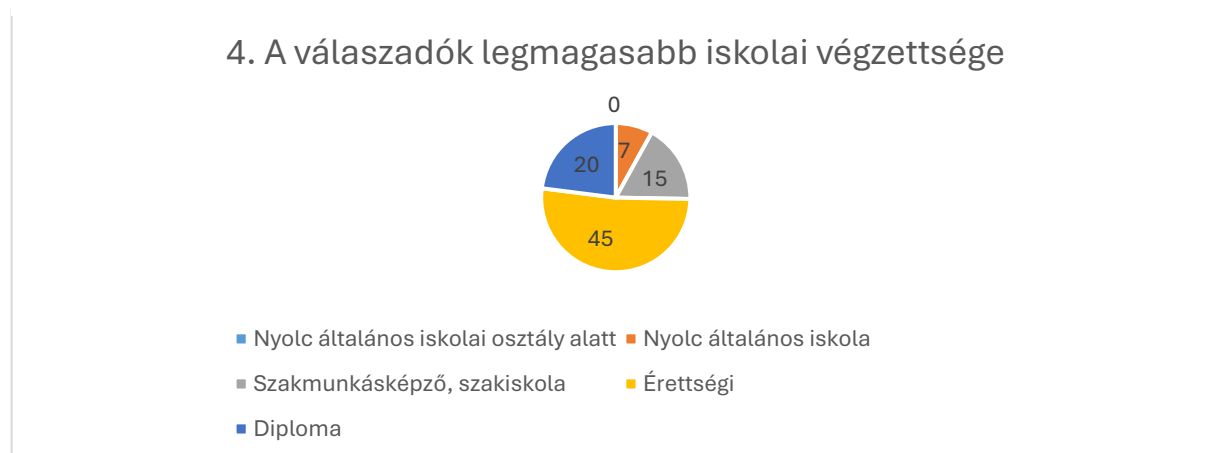
Nemek arányára vonatkozik a második kérdés megmutatja, hogy a női kitöltők voltak az aktívabbak, 54 nő mellett 33 férfi töltötte ki a kérdőívet.

A 3. kérdés a válaszadók életkori összetételét vizsgálta: „Melyik korosztályba tartozik?” A 8. sz. ábrán látható adatok szerint a legtöbben a 21-35 éves korcsoporthoz tartoznak, amely a válaszadók 33,3%-át teszi ki (29 fő). Ezt a 46-60 éves korosztály követi 29,9 %-kal (26 fő), míg a 21 év alattiak aránya mindössze 5,7% (5 fő). Ez az életkori eloszlás a fiatal felnőttek és felnőttek aktív részvételét tükrözi, akik nagyobb érdeklődést mutattak a kérdőívben felvetett témák iránt. Ezzel szemben a legfiatalabb és legidősebb korosztály alacsonyabb válaszadói aránya azt sugallhatja, hogy eltérő életkori csoportok különböző mértékben érzik érintettnek magukat a helyi fejlesztési kérdésekben.

8. ábra A kitöltők korosztály szerinti megoszlása
(Forrás: Saját szerkesztés (2024))

9. ábra A válaszadók iskolai végzettsége
(Forrás: Saját szerkesztés (2024))

4. kérdés az iskolai végzettségre vonatkozott. A 9. sz. ábra alapján az látszik, hogy az érettségivel (45 fő, 51,7 %) és diplomával (20 fő, 23%), vagyis magasabb iskolai végzettséggel

rendelkező lakosok nagyobb arányban töltötték ki a kérdőívet, ami alapján azt feltételezhetjük, hogy az iskolai végzettség és a gazdasági folyamatok iránti érdeklődés egyenes arányban van. Az 5. kérdés, mely szerint „Mi a foglalkozása?”, arra irányult, hogy megismerjem a válaszadók foglalkozási státuszát, ezzel betekintést nyerve a település munkaerőpiaci összetételébe. Az adatok alapján a válaszadók többsége, 57,5%-a (50 fő) alkalmazottként dolgozik. A vállalkozók 11,5%-kal (10 fő) képviseltetik magukat. Ez a megoszlás arra enged következtetni, hogy a község lakosainak többsége stabil munkavállalói státusszal rendelkezik, míg kisebb arányban a közszféra és a vállalkozói szektor is jelen van. Állás keresők 1 fő, civil szervezetek alkalmazottai 0 fő a kitöltések száma, valószínűleg az ő számuk a teljes lakosság körében is alul reprezentált.

Az 5. kérdés, mely szerint „Mi a foglalkozása?”, arra irányult, hogy megismerjem a válaszadók foglalkozási státuszát, ezzel betekintést nyerve a település munkaerőpiaci összetételébe. A kapott válaszok alapján a válaszadók többsége, 57,5%-a (50 fő) alkalmazottként dolgozik. A vállalkozók 11,5%-kal (10 fő) képviseltetik magukat. Ez a megoszlás arra enged következtetni, hogy a község lakosainak többsége stabil munkavállalói státusszal rendelkezik, míg kisebb arányban a közszféra és a vállalkozói szektor is jelen van. Állás keresők 1 fő, civil szervezetek alkalmazottai 0 fő a kitöltések száma, valószínűleg az ő számuk a teljes lakosság körében is alul reprezentált.

A kérdőív 6. kérdése a lakóhelyen eltöltött idő hosszára vonatkozott: „Mióta él Ön a településen?”. Az eredmények alapján látható, a válaszadók többsége, 83,9%-a (73 fő) több mint 15 éve él Csolnok vagy Dág településen. Ezt követi az 5-15 éve itt élők csoportja, illetve a 0-5 éve a községben élők aránya amely a válaszadók 8%-át (7-7 fő) teszi ki. Ez az eloszlás azt mutatja, hogy a válaszadók túlnyomó része régóta, hosszú távon kötődik a községhez, ami valószínűsíti, hogy aktívan figyelemmel kísérik a helyi fejlesztéseket és közéletet, ezáltal pontosabb eredményt kapunk a kutatásban. Valószínűleg azok, akik régebben élnek az adott településen, jobban rálátnak annak fejlődésére, és jobban is érdeklik őket a fejlesztési folyamatok.

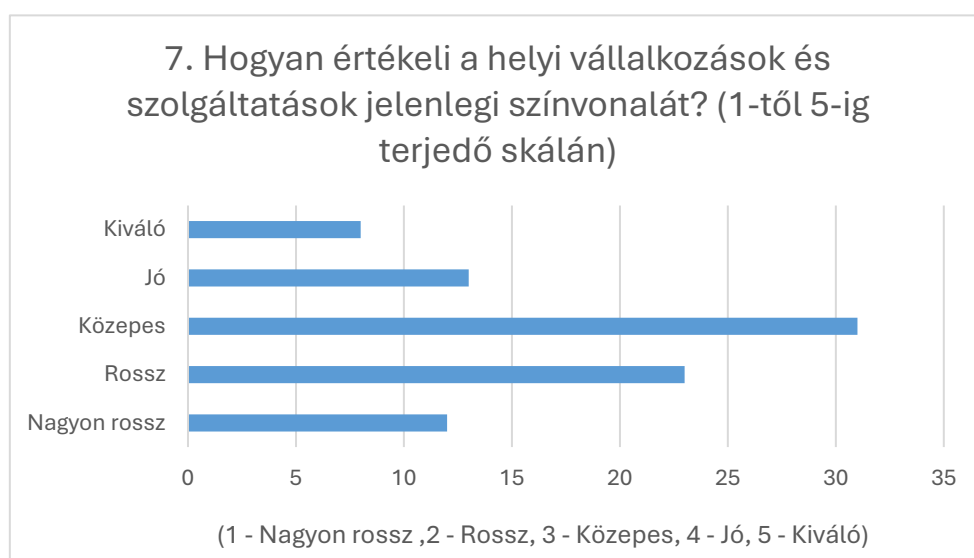
Annak érdekében, hogy megértsük a lakosok elégedettségét a helyi szolgáltatásokkal kapcsolatban, a kérdőív a 7. kérdést tette fel: „Hogyan értékeli a helyi vállalkozások és szolgáltatások jelenlegi színvonalát?”. A válaszok alapján (10. sz. ábra) a válaszadók 35,6 %-a (31 fő) közepes szintűre értékelte a szolgáltatásokat, ami azt sugallja, hogy a lakosság elvárásaihoz mérten van még hova javulnia. Emellett 26,4%-uk (23 fő) „rossz”, míg 13,8%-uk (12 fő) „nagyon rossz” minősítést adott. Ezek az adatok azt jelzik, hogy bár a közösségben

különféle mértékben elégedettek a helyi kínálattal, sokan szívesen látnának fejlesztéseket a szolgáltatások színvonalának emelése érdekében.

Eltérések a két település válaszadói között nem jelentős, mindkét településen a 3-as (Közepes) értékelés aránya a legmagasabb (Csolnok 36%, Dág 35,1%). Jó vagy kiváló értékelést összesen Csolnokon 28%, Dágon a lakosok 18,9% adott, vagyis Dágon érezhetően rosszabb véleménnyel vannak a helyi vállalkozásoktól és szolgáltatásokról.

10. ábra Helyi vállalkozások és szolgáltatások színvonala a kitöltők szerint

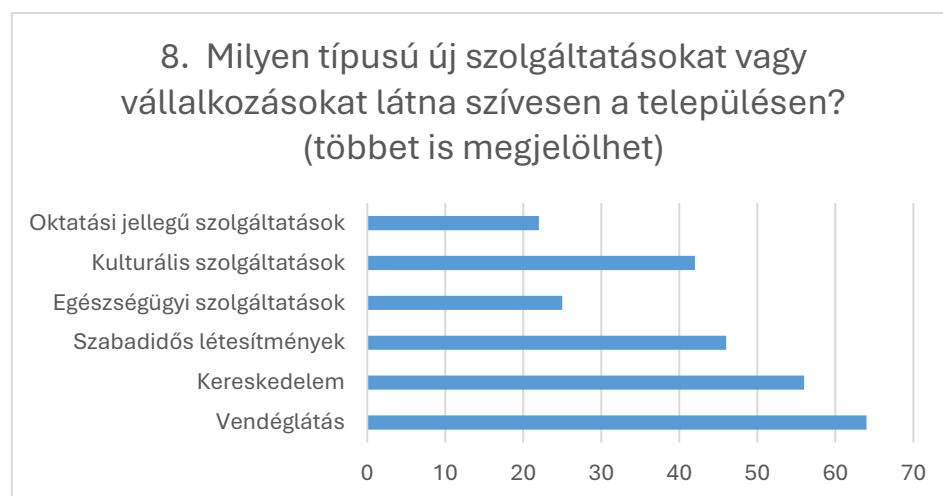
(Forrás: Saját szerkesztés (2024))

A válaszadók igényeit az új vállalkozások és szolgáltatások iránt a 8. kérdés tárta fel: „Milyen típusú új szolgáltatásokat vagy vállalkozásokat látna szívesen a településen?”. A 11. ábrán látható eredmények szerint a legtöbben a vendéglátás bővítését támogatnák, amelyet 73,6%-uk (64 fő) jelölt meg. A kereskedelem iránti igény szintén magas, 64,5%-uk (56 fő) tartja fontosnak. Az igények ezen két területre való koncentrálódása arra utal, hogy a helyi gazdaság élénkítése érdekében célszerű lenne a vendéglátás és kereskedelem bővítésére összpontosítani. Ezek a fejlesztések nemcsak a közösség elégedettségét növelnék, hanem a helyi életminőséget és gazdasági dinamizmust is erősíthetnék, valamint pozitív hatással lehetnének a már meglévő vállalkozásokra is (együttműködés, kiegészítő szolgáltatások). Az oktatási és egészségügyi szolgáltatások hiányát kevesebben jelezték, de ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy ezekkel elégedettebbek, mint a többi szegmensen. Az Egyéb válaszok között élelmiszer-kereskedelem (1 fő) és falusi turizmus (1 fő) szerepelt.

11. ábra Milyen típusú új szolgáltatásokat vagy vállalkozásokat látnának szívesen a kitöltők

(Forrás: Saját szerkesztés (2024))

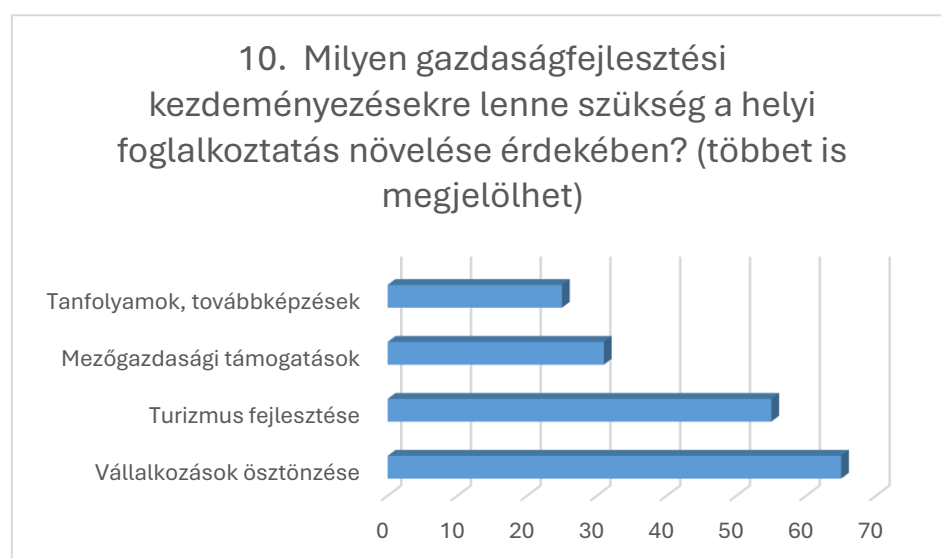
A 9. kérdés arra irányult, hogy felmérje, van-e olyan vállalkozási ötlete a válaszadóknak, amit szívesen megvalósítanának: „Van-e olyan vállalkozási ötlete, amit szívesen megvalósítana a községben?”. Az eredmények alapján a válaszadók kis része (9,2%, 8 fő) rendelkezik konkrét vállalkozási ötletekkel, míg 27,6%-uk (24 fő) még nem döntött elképzeléseiről. A válaszok többsége (63,2%, 55 fő) azonban jelenleg nem tervez vállalkozást indítani. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy bár vannak potenciális vállalkozók a községben, a helyi lakosok nagy része nem gondolkodik ilyen irányú tevékenységben. Mivel azonban azt is láthattuk, hogy szívesen látnának új vállalkozásokat és szolgáltatásokat, ezeket nem saját maguk, hanem más által képzelik el megvalósítani. Azonban megfelelő ösztönzőkkel több lakost is ösztönözni lehetne arra, hogy vállalkozást indítson, ezzel is támogatva a helyi gazdaság fejlődését, illetve az önfoglalkoztatást.

A helyi foglalkoztatás növelésére vonatkozóan a kérdőív 10. kérdése azt kérdezte: „Milyen gazdaságfejlesztési kezdeményezésekre lenne szükség a helyi foglalkoztatás növelése érdekében?”. A válaszokból (12. sz. ábra) kiderül, hogy a válaszadók 74,7%-a (65 fő) a vállalkozások ösztönzését szorgalmazza, míg 63,2%-uk (55 fő) a turizmus fejlesztésében látna lehetőséget. Ezek az eredmények arra engednek következtetni, hogy a község gazdasági stabilitásának növelése érdekében fontos lenne mind a helyi vállalkozások támogatása, mind a turisztikai potenciál erősítése. Az adatok alapján úgy tűnik, hogy a lakosok nyitottak a foglalkoztatás növelését célzó gazdaságfejlesztési kezdeményezésekre, amelyek hozzájárulhatnak a település gazdaságának erősödéséhez.

A két község adatait külön vizsgálva a helyi gazdaságélénkítő kezdeményezések tekintetében egyformán látják a lakosok a tényezők fontosságát, 2-3%-nyi különbség van minden adatnál.

12. ábra Milyen gazdaságfejlesztési kezdeményezésekre lenne szükség a helyi foglalkoztatás növelése érdekében a válaszadók szerint

(Forrás: Saját szerkesztés (2024))

A válaszadók infrastrukturális fejlesztési igényeit a 11. kérdés tárta fel: „Milyen infrastruktúra fejlesztéseket tartana fontosnak?”. A válaszok alapján a legtöbben, 81,6%-uk (71 fő), a közutak állapotának javítását tartják elsődleges fontosságúnak. Ezt követi a közlekedés modernizálásának igénye, amelyet a válaszadók 65,5%-a (57 fő) említett, a válaszadók 34,5%-a (30 fő) az internet és telekommunikáció fejlesztését tartotta szükségesnek. Ez az eredmény egyértelműen jelzi, hogy a lakosság számára alapvető fontosságú a közlekedés és a digitális infrastruktúra korszerűsítése. Az utak és közlekedési rendszerek modernizálása nem csupán a lakosság mindennapi kényelmét szolgálná, hanem hozzájárulna a község gazdasági vonzerejének növeléséhez is, különösen a fiatalabb korosztály és a vállalkozások szemszögéből. Az Egyéb kérdésre a közvilágítás (1 fő) került említésre, mint jelenleg problémás és ezért fejlesztendő szegmens.

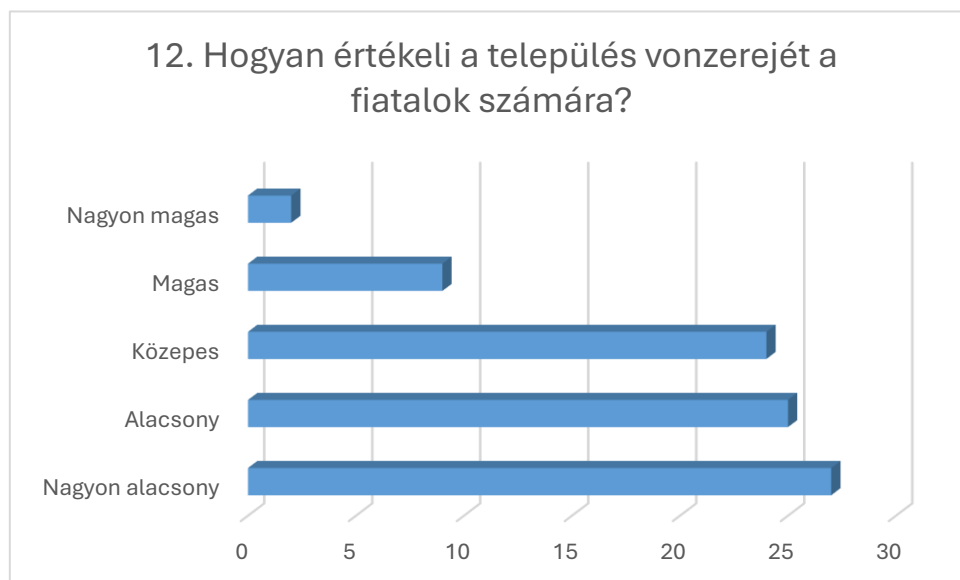
Annak érdekében, hogy megismerjük azt, hogy a fiatalok számára mi vonzó a községben, a kérdőívben szerepelt a 12. kérdés: „Hogyan értékeli a település vonzerejét a fiatalok számára?”. Az eredmények szerint, melyet a 13. sz. ábra mutat, a válaszadók 31 %-a (27 fő) nagyon alacsony szintűnek tartja a település vonzerejét, míg 28,7%-uk alacsonyra (25 fő), további 27,6%-uk pedig közepesre értékelte (24 fő). Ezek az adatok arra utalnak, hogy a fiatalok számára a község jelenlegi adottságai nem eléggé vonzóak, ami hosszú távon hátrányt jelenthet

a fiatal generációk megtartásában. Nagyon fontos figyelmeztető jelzésnek gondolom ezt a fiatalabb generáció részéről is, de a válaszadók számából az következik, hogy nem csak maguk a fiatalok, hanem az idősebb generáció is így értékeli a településének vonzerejét. A fiatalok számára vonzóbb életfeltételek és közösségi programok kialakítása hozzájárulhatna ahhoz, hogy a település ne csak a középkorúak, hanem a fiatalabb generációk számára is kedvelt lakóhellyé váljon, így kitolva a község előregeredését.

A két település válaszait külön-külön vizsgálva azt látjuk, hogy Dágon legtöbbször közepesre, míg Csolnokon legtöbbször alacsonyra értékelték a település vonzerejét a fiatalok számára. Viszont Dágon nagyon magas értékelést senki sem adott.

13. ábra Hogyan értékeli a válaszadók a település vonzerejét a fiatalok számára?

Forrás: Saját szerkesztés (2024)

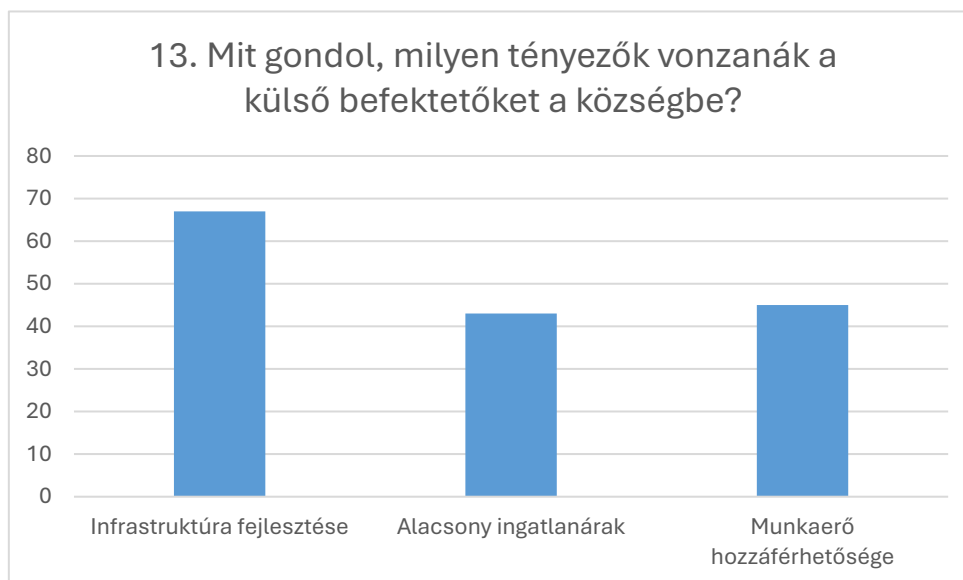

A válaszadók véleményének felmérése a 13. kérdésben a külső befektetők bevonására is kiterjedt. „Milyen tényezők vonzanak a külső befektetőket a községbe?”. A 14. sz. ábrán látható eredmények alapján a válaszadók 77%-a (67 fő) az infrastruktúra fejlesztését emelte ki, 49,4%-uk (43 fő) az alacsony ingatlanárakat tartja vonzó tényezőnek, míg a munkaerő elérhetőségét a válaszadók 51,7%-a (45 fő) jelölte meg. Ezek az adatok egyértelműen mutatják, hogy a befektetők számára az alapvető infrastrukturális feltételek a legfontosabbak, a kedvező ingatlanárak és a munkaerő hozzáférhetősége közel egyforma mértékben hosszú távon biztosítaná a fenntartható gazdasági működést. Ezek figyelembevételével a község olyan fejlesztési irányokat választhat, amelyek nemcsak a helyi gazdasági életet élénkítik, hanem vonzóbbá teszik a községet a potenciális befektetők szemében is. Az egyéb kérdésre egy válasz

érkezett, ami szerint a településképi terv rendezettsége (ami jelenleg is folyamatos átalakuláson esik át) hozzájárulhatna a befektetők idevonzásához.

14. ábra A kitöltők szerint milyen tényezők vonzanák a külső befektetőket a községbe

Forrás: Saját szerkesztés (2024)

A turizmus fejlesztési lehetőségeit vizsgálva a kérdőív 14. kérdése rákérdezett: „Hogyan látja a helyi turizmus fejlesztési lehetőségeit?”. A válaszokat a 15. sz. ábra mutatja, ezen látható, hogy a megkérdezettek 42,5%-a (37 fő) erősnek, 29,9 % (26 fő) közepes szintűnek értékelte a turizmus helyzetét, míg 17,2%-uk (15 fő) gyengének, és 4,6%-uk (4 fő) nagyon gyengének találta a jelenlegi lehetőségeket. Érdekes mutató, hogy majdnem egyforma a nagyon erős (5,7 %, 5 fő) és a nagyon gyenge szintűnek titulást érték. A válaszok azt jelzik, hogy a község lakói érzékelik a turisztikai potenciált. A turisztikai lehetőségek bővítése, például kulturális programok és természeti látnivalók fejlesztése, az épített környezet jobb marketingje növelhetné a község gazdasági attraktivitását és a helyi közösség identitásának erősítését is. A két település adatait egyenként vizsgálva Dágon legtöbben közepesnek (35,1%), míg Csolnokon a legtöbb lakos erősnek találta a turizmus fejlesztési lehetőségeit (50%). Dágon kevés a vállalkozás és a szolgáltatás Csolnokhoz képest, ez tükröződik ezekben az arányokban is.

15. ábra A helyi turizmus fejlesztési lehetőségei a válaszadók szerint

Forrás: Saját szerkesztés (2024)

A közösségi programok gazdasági célú szerepének megítélése érdekében a válaszadók választhattak a 15. számú kérdésre, hogy „Részt venne-e helyi közösségi programokban, amelyek a gazdaság fellendítését célozzák?”. A válaszok alapján a válaszadók kb. fele (49,4%, 43 fő) aktív érdeklődést mutatott a részvétel iránt, míg 40,2%-uk (55 fő) bizonytalan volt, és csupán 10,3%-uk (9 fő) jelezte, hogy nem kíván részt venni ilyen programokban. Ez a pozitív hozzáállás arra enged következtetni, hogy a közösség jelentős része szívesen támogatná a gazdaság élénkítésére irányuló kezdeményezéseket, amelyek nemcsak a gazdasági fejlődéshez járulhatnak hozzá, hanem a közösségi aktivitást is erősítik.

A helyi kis- és középvállalkozások fejlődési lehetőségeinek feltérképezésére a kérdőívben a 16. kérdés arra vonatkozott, hogy „Milyen támogatások vagy ösztönzők segítenék a helyi kis- és középvállalkozásokat?”. A válaszok a 16. sz. ábrán szerepelnek. A válaszadók többsége, 87,4%-a (76 fő) pénzügyi támogatásokra, míg 77%-uk (67 fő) adókedvezményekre, és 41,4%-uk (36 fő) különféle képzési programokra gondolt, mint támogatásösztönző intézkedés. Ezek az igények jól tükrözik a helyi vállalkozói környezet erősítésének szükségességét több téren is, amely nemcsak a vállalkozások növekedését és stabilitását biztosíthatná, hanem a foglalkoztatás bővítésével is hozzájárulhatna a település gazdasági fejlődéséhez. A támogatásösztönzők megléte egymásra is pozitív hatással lehetne: inkubátorházban pl. hozzáférhetővé válhatna a szaktanácsadás, képzés is, vagy a pénzügyi támogatások egy része adókedvezmény formájában lenne hozzáférhető.

16. ábra A kitöltők szerint milyen támogatások vagy ösztönzők segítenék a helyi kis- és középvállalkozásokat

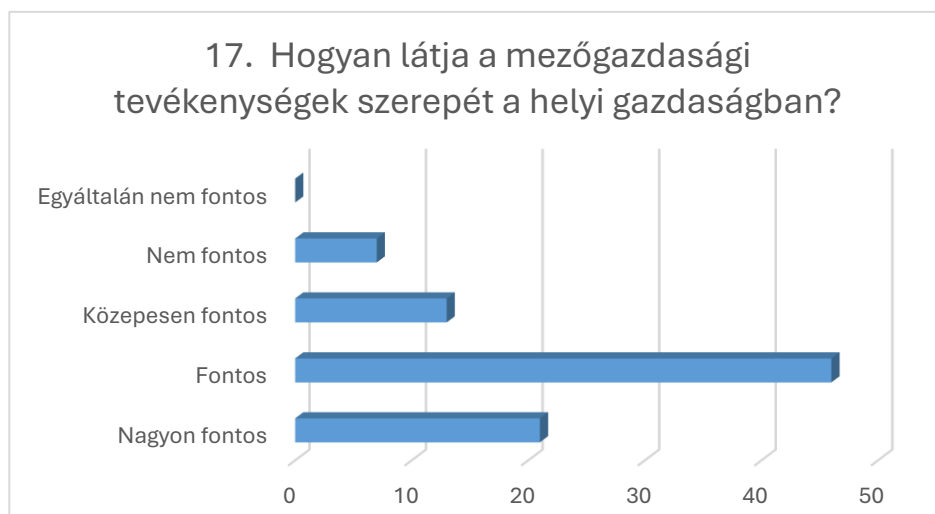
Forrás: Saját szerkesztés (2024)

A kérdőív 17. kérdése rákérdezett a mezőgazdasági tevékenységek gazdasági fontosságára is: „Hogyan látja a mezőgazdasági tevékenységek szerepét a helyi gazdaságban?”. A válaszadók 52,9%-a (46 fő) fontosnak, míg 24,1%-a (21 fő) nagyon fontosnak tartja a mezőgazdaság szerepét (17. sz. ábra). Ezek az eredmények arra utalnak, hogy a község lakosai számára a mezőgazdaság releváns szektorként jelenik meg, amelyet érdemes lenne támogatni. A mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése, különösen új technológiák és fenntartható gyakorlatok bevezetésével, hozzájárulhat a község gazdasági alapjainak megerősítéséhez

17. ábra A válaszadók hogyan látják a mezőgazdasági tevékenységek szerepét a helyi gazdaságban

Forrás: Saiát szerkesztés (2024)

A gazdasági kihívásokkal kapcsolatos 18. kérdés („Milyen kihívásokkal szembesül a község gazdasági fejlődése során?”) célja a fejlődést akadályozó tényezők azonosítása volt. A válaszok alapján (18. sz. ábra) az infrastruktúra hiánya (65,5%, 57 fő) és a befektetések hiánya (66,7%, 58 fő) szinte egyforma mértékű kihívást jelent. A marketingstratégia hiányát 43 fő (49,4%) jelölte meg, míg a munkaerőhiány (40,2%) 35 fő számára jelent megoldandó problémát, kihívást. Az eredmények azt sugallják, hogy a gazdasági fejlődés alapvető feltételeinek mindegyike nélkülözhetetlen lenne. Az ilyen intézkedések biztosíthatják a fenntartható fejlődést és hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a község gazdasági helyzete stabilabbá váljon.

18. ábra Milyen kihívásokkal szembesül a község gazdasági fejlődése során a kitöltők szerint

Forrás: Saiát szerkesztés (2024)

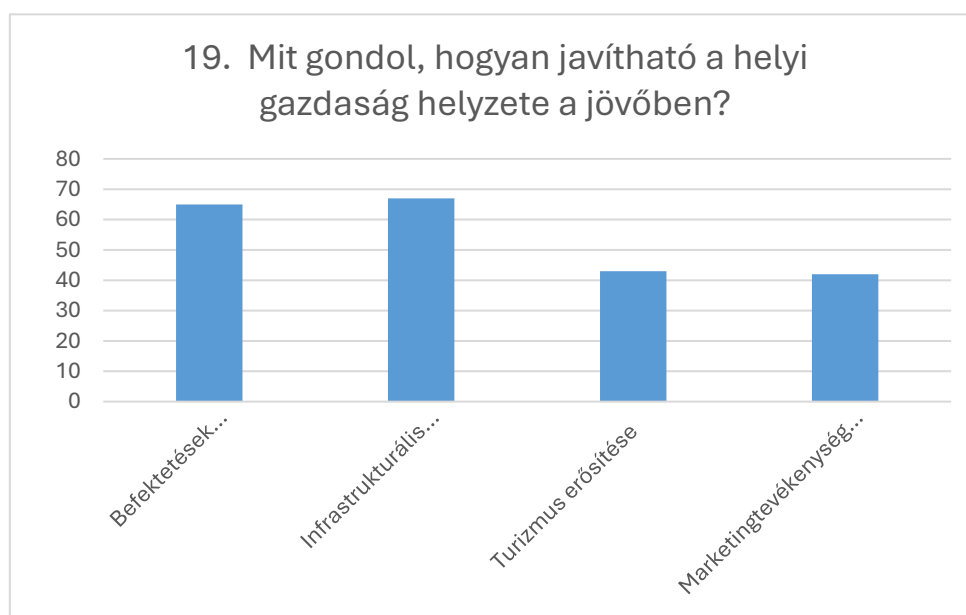
A helyi gazdasági helyzet jövőbeli javításával kapcsolatos 19. kérdés kérdése („Mit gondol, hogyan javítható a helyi gazdaság helyzete a jövőben?”) célja a válaszadók javaslatainak feltárása volt. A válaszok alapján, melyet a 19. sz. ábra mutat meg, a legtöbben, 77%-uk (67 fő) befektetések ösztönzését, míg az infrastruktúra fejlesztését, 74,7%-uk (65 fő) tartaná gazdaság-javító fejlesztésnek. A turizmus erősítését (43 fő, 49,4%) és a marketingtevékenység erősítését (42 fő, 48,3%) kb. ugyanannyira tartják fontosnak.

Az adatok szerint a község lakói úgy vélik, hogy a helyi gazdaság fenntartható fejlődése külső tőke bevonásával, az infrastruktúra és a turisztikai lehetőségek fejlesztésével, a marketingtevékenység élénkítésével együttesen érhető el. A gazdaság élénkítésére irányuló fejlesztési stratégia e területeire koncentrálnak nemcsak a foglalkoztatást növelhetné, hanem a település vonzóságát is erősítené.

A két településen élő lakók válaszai nem különböznek egymástól, szinte teljesen egyformán gondolkodnak a jövőbeni gazdasági helyzetről (pl. a marketingtevékenység erősítése Csolnok lakóinak 19,7%-a, Dág lakosainak 18,8%-a szerint fontos tényező ebben).

19. ábra A kitöltők szerint hogyan javítható a helyi gazdaság helyzete a jövőben

Forrás: Saiát szerkesztés (2024)

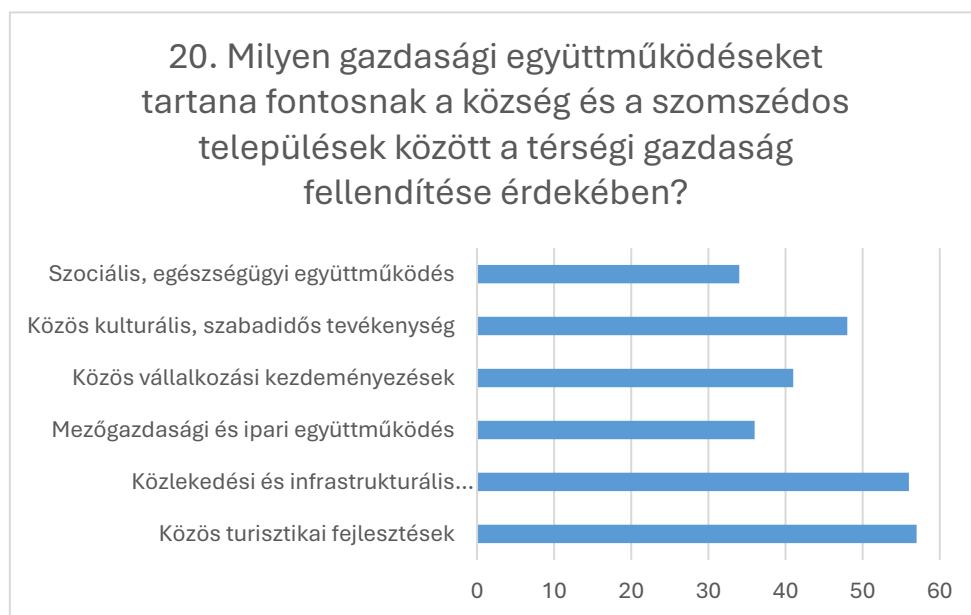

A kérdőív 20. kérdése rákérdezett a szomszédos településekkel való együttműködési lehetőségekre is: „Milyen gazdasági együttműködések tartana fontosnak a község és a szomszédos települések között?”. A válaszok a 20. sz. ábrán szerepelnek. A válaszadók 65,5%-a (57 fő) közös turisztikai fejlesztéseket tart fontosnak, amit a közlekedési és infrastrukturális

együttműködések követnek 64,4%-kal (56 fő). A közös kulturális, szabadidős együttműködés is fontos a községek lakói számára (55,2%, 48 fő) Ezek az eredmények rámutatnak arra, hogy a község és a környező települések közötti szorosabb kapcsolat minden téren jelentős hatással lehetne a régió fejlődésére, kiemelten a turizmus és az alpinfrastruktúra területén. A két település adottságainak nagyfogú hasonlatossága (identitás, földrajzi környezet) könnyen megvalósíthatóvá teheti az együttműködést. Az ilyen összefogások nemcsak a közös célok megvalósítását érhetnék el, hanem új lehetőségeket biztosítanak a helyi termelők és szolgáltatók számára is. Az Egyéb kérdésre adott válaszában egyvalaki kifejtette, hogy a két község közti Kiscsévpusztán lévő rendezvényközpont igazán alkalmas a két község lakóinak találkozására.

20. ábra Milyen gazdasági együttműködések tartanak fontosnak a kitöltők a szomszédos településekkel

Forrás: Saiát szerkesztés (2024)

4.2.2 Interjúk értékelése

Szintén primer kutatásként kvalitatív módszert is alkalmaztam, melynek során a két település polgármestereit kérdeztem meg a helyi gazdasággal, fejlesztési tervekkel kapcsolatban.

Az interjú kérdéseit és válaszait az 2. sz. melléklet tartalmazza.

Hipotézis: Dág és Csolnok község is keresi, valamint kihasználja a lehetőségeket helyi és térségi gazdaságfejlesztési kérdésekben. A két település megoldási stratégiái hasonlóak.

Mindkét interjúnál igyekeztem azonos, vagy azonos tartalmú kérdéseket feltenni. Csolnok polgármestere (Kolonics Péterné) írásban, e-mailes formában válaszolt 2024. június 24-én. Dág polgármesterét (Steiner Tamás) kérésének megfelelően személyesen kerestem fel 2024. augusztus 2-án. Mindkét település polgármestere függetlenként indult és nyert, Steiner Tamás 2006, Kolonics Péterné 2014 óta van a település élén.

Mindkét településen tartanak közmeghallgatásokat annak érdekében, hogy a község lakóit közvetlenül érintő kérdésekben kikérjék a véleményüket, illetve tájékoztatást nyújtsanak. Az ott élőknek lehetőségük van nem csak személyesen, hanem online módon is véleményt nyilvánítani, akár a közösségi oldalakon is.

Mindkét település az állami forrásokból, adókból befolyó összegekből gazdálkodik, illetve pályázati forrásokból is jelentős a bevétel. Konkrét települési célokat tudtak a közelmúltban és a jelenben TOP-os (azaz Terület- és Településfejlesztési Operatív Program) pályázat nyertességével megvalósítani.

Mindkét településen fontos projektek zajlanak jelenleg is. Dág jelentős figyelmet és erőforrásokat fordít sportélete támogatására, míg Csolnokon jelentős infrastrukturális fejlesztések folynak.

Fontos a helyi identitás megőrzése, a hagyományok ápolása mindkét község életében. Ugyanakkor megoldandó probléma a fiatalok megtartása, idecsábítása, az előregedő lakosság pótlása.

Mindkét település vonatkozásában kiemelt szerepet kap a helyi és térségi gazdaságfejlesztési lehetőségek kiaknázása. Különböző területekre helyezik a hangsúlyt, de a cél mindkét településen az, hogy megtartsák a népességet, élénkítsék a gazdaságot, nem csak a szinten tartás, hanem a folyamatos fejlesztés, fejlődés is cél.

4.3 Marketingkommunikáció elemzése

A marketingkommunikáció lehet online vagy offline. Az utóbbi egyre inkább háttérbe szorul.

Online marketingkommunikáció elemzése

Kiemelten fontos a települések online jelenléte, hiszen ma mindenki először az internetről tájékozódik. Megvizsgáltam a két település saját weboldalát, annak látogató-barátságát, tartalmát, megnéztem a közösségi médiás jelenlétet is. Megkerestem a turisztikai szempontból

számba vehető, az önkormányzathoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolható egyéb oldalak online jelenlétét, mint a települések művelődési háza, a civil szervezetek, egyesületek, sportegyesületek. Ezt a 5. sz. táblázatban foglaltam össze.

Dág

Dág község hivatalos oldala (Dág.hu):

Tartalommal gyengén ellátott. Néhány hirdetményt találunk, ami aktuális, de például a Jegyzőkönyvek és határozatok fül alatt a legfrissebb dátum 2023.06.26.

Turisztikai, vidékfejlesztési szempontból egyáltalán nem tartalmaz semmilyen releváns információt. Ugyanakkor a kevés információ okán könnyen és gyorsan áttekinthető. Látványos grafikai elemeket, fényképeket nem tartalmaz, így nem igazán figyelemfelkeltő.

Közösségi média-jelenlét:

- Dág község: hivatalos oldala nincs
- Dág Művelődési Ház: nincs követő, nincs tartalom
- Dágiak privát csoport, lakossági kezdeményezés és üzemeltetés, nem hivatalos oldal, így nem hivatalos a tartalma sem
- Egyesületek, sportkörök közül csak a röplabdásoknak találtam meg az oldalát.

Csolnok község hivatalos honlap: Tartalommal folyamatosan feltöltött, informatív. Programokról, látnivalókról tájékoztat, aktualitásokat tartalmaz. Turisztikai szempontból is hasznos.

Közösségi média jelenlét:

- Csolnok községnek van hivatalos oldala, tartalommal jól ellátott, folyamatosan frissül
- Nyilvános oldal nagy létszámú követővel. Folyamatosan frissül, aktuális történésekről ad információt.
- Az egyesületek többségének van saját facebook-oldala, pl. a Csolnoki Bányász Hagyományörző Egyesület oldala friss és releváns információkat tartalmaz.
- Fódi János Művelődési Ház és Könyvtár Csolnok hivatalos oldala, tartalommal jól ellátott, folyamatosan frissül

Offline marketingkommunikáció

Mindkét településen látunk iránymutató táblákat, ugyanakkor Csolnok község egész területén jelentős számban találunk információs táblákat a látnivalókról, tanösvényről, mesefáról stb.

Érdekesség, hogy az offline tanösvény egy online oldallal egészült ki, ahol minden állomásról előzetesen tájékozódhatunk és bővebb információkat is kaphatunk. A tanösvény egyik táblája az 1. sz. képen látható.

1. kép A csolnoki tanösvény táblája a Polgármesteri Hivatal mellett.

(Forrás: saját fotó)

5. táblázat Marketingkommunikáció elemzése

(Forrás: saját szerkesztés)

Marketingkommunikációs csatorna	Dág	Csolnok
Hivatalos honlap	Egyszerű, kevés tartalommal ellátott; nincs turisztikai információ; gyors áttekinthetőség	Tartalommal gazdag, informatív; programok, látnivalók; turisztikai szempontból hasznos
Közösségi média jelenlét	- Nincs hivatalos oldal	- Van hivatalos oldal, folyamatosan frissül
	- Dágiak privát csoport, nem hivatalos tartalom	- Nyilvános oldal nagy követőbázissal
	- Röplabda egyesület oldal elérhető	- Egyesületek többsége saját oldallal rendelkezik
Egyéb közösségi oldalak	Művelődési ház jelenlét nincs; kevés egyesület elérhető	Művelődési ház hivatalos, jól frissített oldallal rendelkezik
Offline jelenlét	Kevés iránymutató tábla; kevés információs tábla	Számos információs tábla a látnivalókról, tanösvény; offline tanösvény kiegészítve online oldallal

4.4 SWOT-analízis

Kutatásom során a primer és szekunder kutatásokból nyert adatok és következtetések alapján feltérképeztem Csolnok és Dág községek gazdaságfejlesztésének erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit. Csolnok SWOT analízisét a 6. sz. táblázatba, Dágét pedig a 7. sz. táblázatba foglaltam bele.

Csolnok

6. táblázat Csolnok SWOT analízise

(Forrás: saját szerkesztés)

ERŐSSÉGEK - egyedülálló infrastruktúra - gyönyörű természeti környezet - hagyományok aktív őrzése - sokszínű kulturális élet - csatlakozva a WiFi4EU programhoz, 8 ingyenes wifi-pont a faluban - biztonságos környezet, jó közbiztonság - információval gazdagon ellátott községi hivatalos weboldal - sokszínű online jelenlét	GYENGESÉGEK - rossz időjárási viszonyoknál a domborzati viszonyok megnehezíthetik a közlekedést - közutak helyenkénti rossz állapota, keskeny út, kevés hely - utcakép sérülése - az utcai parkolás nehézségei, zsúfoltsága - az alkalmazottak mindig kevésbé motiváltak az üzemeltetésben, mint a tulajdonos(ok) által vezetett magánszálláshelyeken - beltéri vadkár-helyzet
LEHETŐSÉGEK - turisztikai fejlesztések - a történelmi múlt kiaknázása attrakciók formájában - együttműködési lehetőség szomszédos településekkel - együttműködési lehetőség hasonló identitású településekkel - helyi termelőkkel való együttműködés - betelepülő családok megfelelő integrálása a közösség életébe - gasztroturizmus - komplex turisztikai csomagokban gondolkodás	VESZÉLYEK - munkaerőpiaci helyzet romlásával az ellátások színvonala is romlik - világjárványok - gazdasági helyzet nem kiszámítható változása - hosszabb ideig tartó szélsőséges időjárás hatással lehet az attrakciókra - elszigetelődés térségi, gazdasági értelemben - a fiatalok nem találják eléggé vonzóknak a saját településüket - elöregedés

Dág

7. táblázat Dág SWOT analízise

(Forrás: saját szerkesztés)

ERŐSSÉGEK - gyönyörű természeti környezet - hagyományok aktív őrzése - sokszínű kulturális élet - biztonságos környezet, jó közbiztonság - élénk tömegsport - eredményes sportélet	GYENGESÉGEK - közutak helyenkénti rossz állapota, keskeny út, kevés hely - nagyon kevés üzlet, nincs posta, bank, egyéb közszolgáltató - kevés turisztikai látnivaló - nincs étterem, vagy más étkezési lehetőség - kevés helyi vállalkozás - gyenge marketingkommunikáció - szegényes online jelenlét - információszegény hivatalos községi weboldal
LEHETŐSÉGEK - turisztikai fejlesztési lehetőségek felkutatása, koordinálása - sportélet promotálására élénkebb marketingtevékenység - együttműködési lehetőség közeli, hasonló identitású településekkel - helyi termelők felkutatása, együttműködések kialakítása közöttük, koordinálása - a vidéki életre vágyó családok odavonzása, közösségbe életbe bevonása - természetjárók odavonzása	VESZÉLYEK - a szolgáltatások megszűnésével vagy hiánya miatt megnőhet az elvándorlás - gazdasági helyzet nem kiszámítható változása - a fiatalok nem találják eléggé vonzóknak a saját településüket, ez elvándorláshoz vezet - hosszabb távon óvodai, iskolai létszám csökkenése, intézmény megszűnése - halmozódó költségvetési hiány, gazdasági deficit

5. Következtetések és javaslatok

Szakdolgozatomban megvizsgáltam Csolnok és Dág községek gazdaságfejlesztési lehetőségeit, melyek mindkét település számára kiemelt fontosságúak. A települések hosszú távú gazdasági fejlődéséhez különösen lényeges a helyi közösségek aktivizálása és a fiatalok helyben tartása, hiszen a kérdőíves kutatásomból azt derül ki, hogy a fiatalok nem tartják eléggé vonzónak a saját településüket, kevésnek találják a programokat, számukra nem nyújt elég lehetőséget a lakhelyük. A helyi közösségek aktivizálása és a fiatalok helyben tartása érdekében is különösen fontos a turizmus fejlesztése, hatékony marketingstratégiák alkalmazása, valamint komplex vidékfejlesztési programok, amelyek egyaránt ösztönözhetik a helyi gazdaságot és a közösségi életet.

A felvetett hipotéziseim a következők voltak:

- Mindkét település vezetői tesznek a helyi és térségi gazdaságfejlesztési célok eléréséért, használják és működtetik a célok eléréséhez szükséges eszközrendszereket.

Ezt a feltevésemet alátámasztották a két település polgármestere által adott válaszok, az interjúk során adott válaszokból egyértelműn igazolva azt (múltbeli, jelenlegi és tervezési fázisban lévő projektek).

- Csolnok és Dág település helyi és térségi gazdaságfejlesztési céljai hasonlóak

Ezt a kérdőívekre adott válaszokból látom igazoltnak, a két település lakói szinte egyformán értékelték a legfontosabb helyi gazdaságfejlesztési célokat.

- A két település lakóit foglalkoztatják a helyi és térségi gazdaságfejlesztési lehetőségek módjai és céljai.

Ezt a hipotézisemet szintén a kérdőívekre adott válaszokból látom igazoltnak, a település lakói több területen is kinyilvánították véleményüket a helyi és térségi gazdaságfejlesztési folyamatokkal kapcsolatban.

- Mindkét település lakói hasonlóan értékelik, képesek értékelni a településük gazdasági, infrastrukturális erősségeit és gyengeségeit.

Csolnok és Dág község lakói is a kérdőíves felmérésem során kritikus hozzáállással illeték településük gazdasági, infrastrukturális erősségeit és gyengeségeit, egyúttal megmutatva azokat a pontokat, melyen szükséges volna változtatni a települések vezetőinek. Így ezt a feltételezésemet is bizonyítottam találtam.

- A vizsgált térségben a vidékfejlesztési lehetőségek sokkal nagyobb potenciált jelenthetnek mindkét községben, mint amennyire kihasználják azokat.

Elsősorban a szekunder kutatásaim során tudtam jobban megérteni és elemezni a községekben rejlő vidékfejlesztési potenciált, a marketingstratégia és egyéb adatok elemzése során bizonyítottnak látom, hogy nagyobb a lehetőségek tere, mint amennyit a települések kihasználnak.

A közösségi média, valamint a helyi weboldalak és turisztikai portálok hatékony használata kulcsfontosságú, ezt külön elemzésnek vetettem alá. Sajnos különösen Dág községnél azt tapasztaltam, hogy nem élnek ezekkel az eszközökkel megfelelően, holott a közösségi média felületei, mint a Facebook és az Instagram, ideális platform lehetnének a települések bemutatására, a helyi események népszerűsítésére és közvetlen kapcsolat kiépítésére a helyi lakókkal és a potenciális látogatókkal egyaránt. Emellett érdemes lenne létrehozni egy közös weboldalt, amely Csolnok és Dág összes turisztikai látványosságát, eseményét és szolgáltatását tartalmazza.

A különböző fesztiválok, mint pl. a sok látogatót vonzó majális, a falunap, szüreti felvonulás, Beerfest fontos elemei a helyi turizmus fellendítésének. De ezekben is van még lehetőség a megújulásra, fejlődésre. Fontos volna, hogy ezek a programok minden korosztály számára érdekesek tudjanak lenni, valamint az is, hogy a rendezvényekről minél szélesebb körben értesülni tudjon a lakosság. Ennek eszközei lehetnek a helyi és regionális média, valamint turisztikai kiadványok. Helyi média pl. a kábeltévé, a Nálunk Csolnokon újság, mely fizikai és digitális változatban is elérhető, a csolnok.blogspot.hu blogoldal. Regionális média a dorigimedence.hu, vagy a 24 óra újság.

Ahhoz, hogy Csolnok és Dág vonzó turisztikai célponttá váljanak, elengedhetetlen egy átgondolt, célzott marketingstratégia kidolgozása. A kérdőíves felmérésemre adott válaszokból azt szűröm le, hogy a helyi lakosok hiányolják egy átfogó marketingstratégia meglétét, valamint szívesen látnának a két település közötti többszintű együttműködést is. Ehhez érdemes lenne hangsúlyt fektetni a települések egyedi jellemzőire, megkülönböztető jegyeket keresni a régió más településeihez viszonyítva.

6. Összefoglalás

Kutatásom során alaposabban megismerhettem lakóhelyem gazdaságfejlesztési folyamatait. Áttanulmányoztam Csolnok és Dág települések költségvetéseit, melyből előre nem látott módon kaphattam teljesebb képet az önkormányzati gazdálkodásról. A két település, polgármesterével készített interjúk is olyan, számomra fontos információkat tartalmaztak, melyek segítségével jobban átlátom azokat a gazdasági és fejlesztési tevékenységeket, melyek tulajdonképpen működtetnek egy adott települést.

Betekintést kaphattam abba is, hogy a lakosság mit tart fontosnak, milyen gazdasági folyamatokkal elégedettek, melyekkel nem, milyen változásokat látnának szívesen. Azt gondolom, minden településnek érdemes megvizsgálnia időnként, hogy az elméletben felvázolt, papírra vetett gazdaságfejlesztési folyamatok a valóságban milyen fogadtatásra talál a lakosság körében, elengedhetetlen a visszacsatolás. A kérdőívemre adott válaszokból igazoltnak láttam a hipotézisemet, miszerint Csolnok és Dág település helyi és térségi gazdaságfejlesztési céljai hasonlóak, a két település lakóit foglalkoztatják a helyi és térségi gazdaságfejlesztési lehetőségek módjai és céljai, mindkét település lakói hasonlóan értékelik, képesek értékelni a településük gazdasági, infrastrukturális erősségeit és gyengeségeit.

A turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása mind Csolnok, mind Dág számára jelentős potenciált rejt magában, hiszen ezek a községek páratlan természeti környezetben helyezkednek el, a települések kultúrája hagyományokban gazdag. A környék természeti adottságai, mint a sok zöld felület, erdők, parkok a települések belterületén, a környező magaslatokat átszelő túraútvonalak és a települések autentikus vidéki hangulata vonzó célponttá tehetik őket mind a belföldi, mind a külföldi turisták számára.

Csolnok és Dág kulturális öröksége is fontos vonzerőt jelenthet. A helyi hagyományok, a bányászati múlt, a nemzetiségi ünnepek, rendezvények lehetőséget kínálnak a kulturális turizmus fejlesztésére. A bányászati hagyományok megőrzése és bemutatása, mint például a csolnoki bányász múzeum tárlata nemcsak a turisták, de iskolás csoportok és más kulturális egyesületek számára is vonzó.

A természeti adottságok és a helyi infrastruktúra lehetőséget adnak az aktív turizmus, például a túrázás, kerékpározás, lovaglás és nordic walking népszerűsítésére. Ehhez folyamatosan karban kell tartani a már meglévő túraútvonalakat, melyeket a túrázók ismernek és kedvelnek. Jelentős potenciál van a turizmus fejlesztésére az előkészítés fázisában lévő élményút létrejöttével a régi homokvasút nyomvonalán, amely mindkét települést érinteni fogja.

A helyi mezőgazdasági termelés támogatása és a helyi termékek népszerűsítése hozzájárulhat a gazdasági függetlenséghez és a munkahelyteremtéshez. A Csolnokon és Dágon termelt élelmiszerek és kézműves termékek (például sajt, méz, bor) népszerűsítése nemcsak a helyi piacra lehetne kedvező hatással, hanem turisztikai vonzerőként is működhetne.

A helyi kis- és középvállalkozások fejlődése érdekében érdemes lenne ösztönzőket és képzési programokat bevezetni. A helyi lakosok a kérdőívemre adott válaszok alapján szívesen látnának több vállalkozást, a meglévő vállalkozások fejlesztése adókedvezményeket, képzési programokat, inkubátorház létrehozását tartanának ideálisnak.

A kérdőívemre adott válaszok alapján fontos lenne infrastrukturális beruházásokat eszközölni, például az utak, a közműhálózat és a digitális infrastruktúra fejlesztése terén. Ezt a helyi lakosok elég éles kritikával illették, nem találták megfelelőnek a helyi infrastruktúra állapotát. Holott az infrastrukturális fejlesztések nemcsak a helyi lakosság életminőségét javítanák, hanem vonzóbbá tennék a településeket a befektetők és a potenciális új lakosok számára is.

Mindent egybevetve a kutatásom rávilágított, hogy Csolnok és Dág községek gazdaságfejlesztési lehetőségei sokrétűek és számos területet érintenek. A két falu, melyek közül Dág középfalu, Csolnok nagyfalú, a turizmus, marketing és vidékfejlesztés integrált megközelítése révén hosszú távon fenntartható fejlődést érhetnek el. A helyi közösség aktív részvétele és az együttműködés a különböző szektorok között kulcsfontosságú a sikeres gazdaságfejlesztéshez.

Irodalomjegyzék

Irodalomjegyzék

Balogh, T. (2017). *A Dunazug kalandkönyve - Sziklacsúcsok, izgalmas kőbányák, csendes falvak, vízpartok*. Budapest: Babor Kft.

Balogh, T. (é.n.). *Csolnok. Hangulatos hegyifalu a Gete oldalában*. Csolnok Község Önkormányzata, 34 oldal, A5 füzet.

Budai, B. B. (2017). *A közigazgatás újragondolása. Alkalmazkodás, megújulás, hatékonyság*. Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789634540656>

Deli-Gray, Zs., & Árvai, L. (2017). *Turizmusmarketing esettanulmányok II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789634541516>

Egri, Z., & Kőszegi, I. R. (szerk.) (2016). *Vidékfejlesztés*. EFOP-3.4.3-16-2016-00002 projekt keretében készült, 8 oldal.

Ernst, E. (2015). *Rabtabor a meddőhányón - Jó szerencse, semmi más*. Budapest: Papirusz Kiadó.

Juhász, M. (2022) Wo wir uns daheim fühlen. Tscholnok. Tscholnoker Deutsche Nationalitätenselbstverwaltung – Selbstverwaltung der Gemeinde Tscholnok, 2020.

Keller, K. L., & Kotler, P. (2016). *Marketingmenedzsment*. Budapest: Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789630597784>

Kenesei, Zs., & Cserdi, Zs. H. (2018). *Szolgáltatásmarketing a turizmusban*. Budapest: Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789634542308>

Láczay, M., & Szakál, Z. (2010). A turisztikai marketing szerepe a régiómarketingben - 2010-ben, a megyei fesztiválok évében. *Pedagógiai Műhely*, 35(1-3), 56. oldal.

Lengyel, M. (2004). *A turizmus általános elmélete*. Budapest: Heller Farkas Gazdasági és Turisztikai Szolgáltatások Főiskolája, 289-291., 432-434. oldal.

Lőrincz, K., & Sulyok, J. (2017). *Turizmusmarketing*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1.1.2. fejezet. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789634540601>

Michalkó, G. (2023). *A turizmus esszenciája*. Bővített kiadás. Budapest: Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789634548683>

Molnár, M. (2013). Factors of Success in Case of Local Society. *DEUROPE - The Central European Journal of Regional Development and Tourism*, 5(3), 63-70. DOI: <https://doi.org/10.32725/det.2013.020>

Nagy, H., Nagy, A., & Káposzta, J. (2016). The role of tourism types in the context of rural development in Hungary. DOI: <http://dx.doi.org/10.15414/isd2016.s7.11>

Nemes, G. (2000). Az Európai Unió vidékfejlesztési politikája – az integrált vidékfejlesztés lehetőségei. *Közgazdasági Szemle*, június, 59. oldal.

Piskóti, I. (2016). *Régió- és településmarketing*. Budapest: Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789630597265>

Rechnitzer, J., & Smahó, M. (2016). *Területi politika*. Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789630598293>

Sarudi, Cs. (2003). *A térség- és vidékfejlesztés. A magyar térgazdaság és az európai integráció*. Budapest: Agroiinform Kiadó, Kaposvári Egyetem, Kaposvár, 225. oldal.

Veres, Z. (2017). *A szolgáltatásmarketing alapkönyve*. Akadémiai Kiadó. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789630597395>

Felhasznált jogszabályok

1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről. Elérhető: <https://njt.hu/jogszabaly/1996-21-00-00>

Internetes hivatkozások

Csolnok Község Önkormányzata. *Közérdekű adatok*.
Letöltés:2024.10.01
Elérhető: <https://csolnok.hu/index.php/koezerdeku-adatok>

Dág KSE Volley.
Letöltés:2024.10.01
Elérhető: <https://dagksevolley.hu/>

European Commission: Eurostat (2022). *Statistical regions in the European Union and partner countries – NUTS and statistical regions 2021 – 2022 edition*. Publications Office of the European Union.
Letöltés:2024.10.04
Elérhető: <https://data.europa.eu/doi/10.2785/321792>

Egész évben Balaton.
Letöltés:2024.10.03
Elérhető: <https://egeszevbenbalaton.hu/>

Hunmix.hu
Letöltés:2024.09.26.
Elérhető: <https://hunmix.hu/telepules/dag.html>

Központi Statisztikai Hivatal.
Letöltés:2024.10.01
Elérhető:

Szóbeli adatközlők:

- Kolonics Péterné, Csolnok község polgármestere
- Steiner Tamás, Dág község polgármestere

Táblázatok és ábrák jegyzéke

Ábrajegyzék:

1. ábra Csolnok térképe túraútvonalakkal (Forrás: Saját szerkesztés, Openstreet map (OSM) 2024).....	16
2. ábra Csolnok és Dág lakónépességének változása (Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2013-2023) adatok alapján).....	18
3. ábra Csolnok és Dág öregedési indexe (Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2013-2023) adatok alapján).....	19
4. ábra Csolnok és Dág vándorlási egyenlege (Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2013-2023) adatok alapján)	20
5. ábra Csolnok és Dág regisztrált vállalkozások (Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2013-2023) adatok alapján).....	21
6. ábra Csolnok és Dág iparűzési adó bevétele Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2014-2022) adatok alapján)	24
7. ábra A kitöltők megoszlása település szerint (Forrás: Saját szerkesztés (2024).....	33
8. ábra A kitöltők korosztály szerinti megoszlása (Forrás: Saját szerkesztés (2024).....	34
9. ábra A válaszadók iskolai végzettsége (Forrás: Saját szerkesztés (2024).....	34
10. ábra Helyi vállalkozások és szolgáltatások színvonala a kitöltők szerint (Forrás: Saját szerkesztés (2024)	36
11. ábra Milyen típusú új szolgáltatásokat vagy vállalkozásokat látnának szívesen a kitöltők (Forrás: Saját szerkesztés (2024)	37
12. ábra Milyen gazdaságfejlesztési kezdeményezésekre lenne szükség a helyi foglalkoztatás növelése érdekében a válaszadók szerint (Forrás: Saját szerkesztés (2024) 38	

13. ábra Hogyan értékelik a válaszadók a település vonzerejét a fiatalok számára? Forrás: Saját szerkesztés (2024)	39
14. ábra A kitöltők szerint milyen tényezők vonzanak a külső befektetőket a községbe Forrás: Saját szerkesztés (2024)	40
15. ábra A helyi turizmus fejlesztési lehetőségei a válaszadók szerint Forrás: Saját szerkesztés (2024)	41
16. ábra A kitöltők szerint milyen támogatások vagy ösztönzők segítenék a helyi kis- és középvállalkozásokat Forrás: Saját szerkesztés (2024)	42
17. ábra A válaszadók hogyan látják a mezőgazdasági tevékenységek szerepét a helyi gazdaságban Forrás: Saját szerkesztés (2024)	43
18. ábra Milyen kihívásokkal szembesül a község gazdasági fejlődése során a kitöltők szerint Forrás: Saját szerkesztés (2024)	43
19. ábra A kitöltők szerint hogyan javítható a helyi gazdaság helyzete a jövőben Forrás: Saját szerkesztés (2024)	44
20. ábra Milyen gazdasági együttműködések tartanának fontosnak a kitöltők a szomszédos településekkel Forrás: Saját szerkesztés (2024)	45

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat Csolnok és Dág önkormányzatainak költségvetési egyenlege Forrás: Saját szerkesztés TEIR (2017-2022) adatok alapján)	23
2. táblázat Attrakció jellege és térségi jelentősége közötti összefüggés. (Forrás: Saját szerkesztés csolnok.hu alapján).....	25
3. táblázat Csolnoki Szálláshelyek adatai (Forrás: Saját szerkesztés csolnok.hu alapján) ..	26
4. táblázat Csolnok turisztikai fejlesztési lehetőségek. (Forrás: Saját szerkesztés)	30
5. táblázat Marketingkommunikáció elemzése (Forrás: saját szerkesztés)	49
6. táblázat Csolnok SWOT analízise (Forrás: saját szerkesztés)	50
7. táblázat Dág SWOT analízise (Forrás: saját szerkesztés)	51

Képjegyzék:

1. kép A csolnoki tanösvény táblája a Polgármesteri Hivatal mellett. (Forrás: saját fotó)	48
--	----

Mellékletek

1. sz. melléklet: Interjú Kolonics Péternével, Csolnok község polgármesterével

- Mikor és miért döntött úgy, hogy vállalja a polgármesteri tisztséget Csolnokon?

Kolonics Péterné: A polgármesteri tisztség vállalása előtt éveken keresztül aktívan részt vettem a helyi közösség életében. Láttam a település lehetőségeit és kihívásait, és úgy éreztem, hogy a tapasztalataimmal és elkötelezettségemmel hozzájárulhatok Csolnok fejlődéséhez. Úgy gondolom, hogy a közösség szolgálata az egyik legfontosabb feladat, és büszke vagyok, hogy a polgármesteri posztton tevékenykedhetek.

- Hogyan zajlik a költségvetés készítésének folyamata?

Kolonics Péterné: Ez egy többlépcsős folyamat, aminek első állomása mindig az, hogy megnézzük, mennyiből gazdálkodhatunk az adott költségvetési évben. Mennyi a fix bevételünk az államháztartási bevételekből, az adókból, bérleti díjakból, a kötelező önkormányzati feladatok elvégzéséhez kapott támogatásokból, egyéb forrásokból. A bevétel oldalon jelennek meg még az elnyert pályázati pénzek is. A másik oldalról megvizsgáljuk, mik a fix kiadásaink, mint például a kötelezően elvégzendő önkormányzati feladatok, a személyügyi kiadások, a közüzemi díjak. Ezekből indulunk ki. Majd meghatározzuk, milyen prioritásaink vannak, mi az, amit mindenképp meg akarunk, és mi az, amit mindenképp meg kell tennünk, mint például a Temetkezési Egylet tetőjének cseréje, ami már nem halasztható tovább.

Ezután jöhet magának a költségvetésnek az összeállítása, finomhangolása. A kész költségvetéstervezetet a képviselőtestület elé terjesztjük jóváhagyásra, aminek megtörténte után rendeletalkotás formájában nyeri el végső, hivatalos formáját.

- A költségvetési célok meghatározásának bevonják-e a lakosságot is?

Kolonics Péterné: valóban, ez nagyon fontos mérföldköve a költségvetés készítésének, hiszen ismernünk kell a lakosság elvárásait. Ennek érdekében egy lakossági kérdőívzetetés nyomán készítettük el külsős céggel az úgynevezett Településfejlesztési tervet 11.430.000 Ft önerő

felhasználással. Valamint 2024 legelején közmeghallgatást tartottunk, ahol a lakosság véleményét nyilváníthatott a település ügyeiről, így közvetve a költségvetés alakításáról is.

- Milyen forrásokból származnak a bevételek a költségvetésben?

Kolonics Péterné: Legfontosabb működési bevételek az önkormányzati adók és illetékek, az állami támogatások, az önkormányzati tulajdonú ingatlanok értékesítése, bérbeadás, pályázati források.

- Mondana példát pályázati források felhasználására?

Kolonics Péterné: Több pályázati forrásból érkező bevétel is segíti a költségvetést, ebből nagyobb beruházásokat tudunk finanszírozni, mint például a 12-es aknai elbontott épületek telkeinek rekultivációja, vagy a Temetkezési Egylet tetőcseréje.

TOP-os pályázatból újjalt meg nemrégiben a Sportcsarnok is, erre 120.586.610 Ft pályázati támogatást kaptunk, 18.954.054 Ft önerő felhasználása mellett. A Magyar Falu Program keretében pedig a Dági utcai járdát tudtuk felújítani, itt 10 milliós (9.999.853 Ft pontosan) pályázati összeg mellé 6.403.185 Ft önerőt biztosítottunk.

- Vannak-e előirányozva támogatási összegek a költségvetésben a civil szervezetek segítésére?

Kolonics Péterné: Hogyne, nagyon fontos a falu életében a civil összefogás, a civil szervezetek tevékenysége. Erre az elmúlt évben 5.035.000 Ft-ot tudtunk fordítani. Támogattuk többek között a Nyugdíjas klubot, a Sportegyesületet, a Fúvószenekart, a Polgárőr Egyesületet, a Wagenhoffer és a Nemzetiségi Vegyes Kórust, vagy a Bányász Hagyományőrző Egyesületet is.

- Van-e lehetőség arra a költségvetésben, hogy rendkívüli esetekben támogatásokat tudjanak nyújtani?

Kolonics Péterné: igen, tudunk adni rendkívüli segélyt, fűtéstámogatást, temetési segélyt, születési támogatást, még ha nem is túl nagy összegben. A rendkívüli települési támogatás összege az előző évben 1.943.980 Ft volt.

- Milyen projekteket tervez a jövőben a település fejlesztése érdekében?

Kolonics Péterné: Jelenleg több fontos projekt zajlik Csolnokon. Egyik ilyen a Rákóczi tér rekonstrukciója, amely a gyalogosbarát közlekedést és a zöldfelületek növelését célozza. A tér közepén forgalomcsillapító övezetként zöldfelületű szigetet építünk ki, miközben továbbra is

biztosítjuk a gépjárművek megközelíthetőségét és a buszjáratok áthaladását. Emellett a volt bányatiszti lakás, vagy ahogy a helyiek ismerik, a Berzéthy Villa átalakítása is folyamatban van, hogy új közösségi tér jöjjön létre, ezzel párhuzamosan zajlik a 12-es aknai rekultiváció. Erre a 2 projektre TOP pályázat keretében 190.521.776 Ft-ot nyertünk el.

Nagy beruházás lesz még a régi homokvasút nyomvonalán egy élményút kialakítása, itt szükségessé válik majd az utat keresztező, magánszemély tulajdonában lévő alagút megvásárlására. És igen friss, alig pár napos jóhír, hogy Önkormányzatunk a Magyar Falu Program keretében meghirdetett, MFP- ÖTIFB /2024 kódszámú, Óvodai játszóudvar, közterületi játszóterek fejlesztésére kiírt pályázaton 5 999 988 Ft támogatásban részesült, mely összegből a Községi játszótér tud mindannyiunk örömére megújulni.

Célunk, hogy Csolnok élhető és vonzó legyen mind a lakosok, mind pedig az idelátogatók számára.

Köszönöm Kolonics Péternének, hogy megosztotta gondolatait és terveit Csolnok jövőjéről!

2. sz. melléklet:

Interjú Steiner Tamással, Dág község polgármesterével

- Mikor és miért döntött úgy, hogy polgármesterként szolgálni szeretné Dág közösségét?

Steiner Tamás: Gyermekkorom óta szerettem volna közösségemért tenni valamit. Amikor lehetőségem adódott a polgármesteri posztra, úgy éreztem, hogy ez a legjobb módja annak, hogy hozzájáruljak a település fejlődéséhez.

- Hogyan zajlik a költségvetés készítésének folyamata?

Steiner Tamás: Az önkormányzat a költségvetés elkészítése során a vonatkozó állami jogszabályok és kormányzati iránymutatások figyelembevételével dolgozik, beleértve az államháztartásról szóló törvényt, valamint az éves költségvetési törvényt. Az önkormányzat gazdasági osztálya elkészíti a község várható bevételeinek és kiadásainak tervezetét. Végül az egyes önkormányzati intézmények és a képviselők is megfogalmazzák igényeiket és javaslataikat, amelyeket az önkormányzat figyelembe vesz.

- Milyen tervei vannak a község fejlesztésére és a lakosság életminőségének javítására?

Steiner Tamás: Fontosnak tartom a közösségi infrastruktúra fejlesztését, például az iskolák, óvodák és sportlétesítmények modernizálását. Emellett a munkahelyteremtés és a gazdaság élénkítése is a céljaink között szerepel. A településünk kis mérete ellenére minden infrastruktúrával rendelkezik, bölcsődénk óvodánk, általános iskolánk, fogorvosi, háziorvosi rendelőnk is van, ami ekkora településméretnél igazán ritkaság.

- A költségvetési célok meghatározásának bevonják-e a lakosságot is?

Steiner Tamás: Ha egy-egy jelentősebb, a lakosságot közvetlenül érintő projektről van szó, olyankor közmeghallgatás során bevonjuk a lakosságot. Egyébként pedig bárki véleményét szívesen meghallgatjuk online felületeken vagy a hivatal nyitvatartási idejében, de ez általában a költségvetés készítésének folyamatát nem befolyásolja

- Milyen forrásokból származnak a bevételek a költségvetésben?

Steiner Tamás: a helyi adókból befolyt összeg nem túl jelentős. Dágon vannak vállalkozások, ők természetesen iparűzési adót fizetnek, ennek nagyságrendje kb. 20 millió Ft. Idegenforgalmi adóból például egyáltalán nincs bevételünk, ilyet nem szedünk be. Vannak ingatlan-bérbeadásból szolgáló bevételeink, 12-13 millió Ft-os nagyságrendben. Leginkább állami forrásokból és pályázatokból tudunk bevételi forrásokhoz jutni. Vannak működési célú állami támogatások pl. gyerekétkeztetésre, vagy az önkormányzat kulturális feladatainak ellátására, illetve egyéb működési célú költségvetési és kiegészítő támogatások, ez teszi ki a bevételeink jelentős részét, 130 millió Ft feletti összegről beszélhetünk.

- Mondana példát pályázati források felhasználására?

Steiner Tamás: Dág csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése TOP-os pályázatból valósult meg. Az Élhető települések Top Plusz pályázat keretében pedig a volt kocsmaépületet alakítottuk át közösségi házzá.

- Milyen fontos projektek zajlanak jelenleg Dágon?

Steiner Tamás: Jelenleg egy új sportcsarnok építése folyik, amely a fiatalok számára kiváló lehetőséget nyújt majd sportolásra és közösségi eseményekre. nemrég megújult az iskola tornaterme, melynek fejlesztésével biztonságos, sokrétű sportolásra, mozgásra nyílik lehetőség a tanórákon, mindemellett a tanórákon kívüli tevékenységek során, és a gyerekek szabadidejében is. Ezek összességében hozzájárulnak az oktatás minőségének, valamint a diákok és tanárok komfortérzetének javulásához. Dágon nagyon élénk a sportélet, országosan ismertek vagyunk a röplabdában elért eredményeinkkel, és szépen alakul az asztaliteniszből elért sikereink száma is.

- Milyen projekteket tervez a jövőben a település fejlesztése érdekében?

Steiner Tamás: Elengedhetetlen a járdák és elvezetőárkok felújításának folytatása. A Petőfi utcai árok felújítását a járdák felújításával szeretnénk folytatni. De tervben van a művelődési házban a könyvtárhelyiség rendbetétele, illetve a temetőben is vannak elvégzendő állagvédő munkálatok, melyhez egyelőre nem rendelkezünk önerővel.

- Milyen kihívásokkal szembesül a település, és hogyan tervezi ezeket kezelni?

Steiner Tamás: Az előregedő lakosság és a fiatalok elvándorlása jelentős kihívást jelent a falunk számára. Az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése, valamint a

munkahelyteremtés segíthet ezen a területen. Nemzetiségi hagyományaink, alapja, hogy a lakosság egy része sváb származású. Szeretnénk, ha a fiatalok sokkal aktívabban vennének részt a hagyományőrzésben, ez a fajta identitás is hozzájárulhat ahhoz, hogy visszatérjenek a tanulmányaik befejeztével a községbe.

Köszönöm Steiner Tamásnak, hogy megosztotta gondolatait és terveit Dág jövőjéről!

3. sz. Melléklet Lakossági kérdőív

1. Ön melyik településen él?

- Dág
- Csolnok

2. Az ön neme?

- Férfi
- Nő

3. Az ön életkora?

- 21 év alatt
- 21-35 év
- 36-45 év
- 46-60 év
- 60 év feletti

4. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

- Nyolc általános iskolai osztály alatt
- Nyolc általános iskola
- Szakmunkásképző, szakiskola
- Érettségi
- Diploma

5. Mi a foglalkozása?

- alkalmazott
- közalkalmazott, köztisztviselő
- vállalkozó
- civil szervezetben foglalkoztatott
- nyugdíjas

- álláskereső
- tanuló, hallgató

6. Mióta él a településen?

- 0-5 éve
- 5-15 éve
- több mint 15 éve

7. Hogyan értékeli a helyi vállalkozások és szolgáltatások jelenlegi színvonalát? (1-től 5-ig terjedő skálán)

- 1 - Nagyon rossz
- 2 - Rossz
- 3 - Közepes
- 4 - Jó
- 5 - Kiváló

8. Milyen típusú új szolgáltatásokat vagy vállalkozásokat látna szívesen a településen? (többet is megjelölhet)

- Vendéglátás
- Kereskedelem
- Szabadidős létesítmények
- Egészségügyi szolgáltatások
- Kulturális szolgáltatások
- Oktatási jellegű szolgáltatások
- Egyéb: _____

9. Van-e olyan vállalkozási ötlete, amit szívesen megvalósítana a községben?

- Igen, konkrét ötlettel
- Igen, de még nem konkrét
- Nem

10. Milyen gazdaságfejlesztési kezdeményezésekre lenne szükség a helyi foglalkoztatás növelése érdekében? (többet is megjelölhet)

- Vállalkozások ösztönzése
- Turizmus fejlesztése

- Mezőgazdasági támogatások
- Tanfolyamok, továbbképzések
- Egyéb: _____

11. Milyen infrastruktúra fejlesztéseket tartana fontosnak? (többet is megjelölhet)

- Közutak
- Közlekedés
- Internet és telekommunikáció
- Egyéb: _____

12. Hogyan értékeli a település vonzerejét a fiatalok számára?

- Nagyon alacsony
- Alacsony
- Közepes
- Magas
- Nagyon magas

13. Mit gondol, milyen tényezők vonzanák a külső befektetőket a községbe? (többet is megjelölhet)

- Infrastruktúra fejlesztése
- Alacsony ingatlanárak
- Munkaerő hozzáférhetősége
- Egyéb: _____

14. Hogyan látja a helyi turizmus fejlesztési lehetőségeit?

- Nagyon gyengék
- Gyengék
- Közepesek
- Erősek
- Nagyon erősek

15. Részt venne-e helyi közösségi programokban, amelyek a gazdaság fellendítését célozzák?

- Igen

- Nem
- Talán

16. Milyen támogatások vagy ösztönzők segítenék a helyi kis- és középvállalkozásokat?
(többet is megjelölhet)

- Pénzügyi támogatások
- Adókedvezmények
- Képzési programok
- Szaktanácsadás
- Inkubátorház
- Egyéb: _____

17. Hogyan látja a mezőgazdasági tevékenységek szerepét a helyi gazdaságban?

- Nagyon fontos
- Fontos
- Közepesen fontos
- Nem fontos
- Egyáltalán nem fontos

18. Milyen kihívásokkal szembesül a község gazdasági fejlődése során? (többet is megjelölhet)

- Infrastruktúra hiánya
- Munkaerőhiány
- Befektetések hiánya
- Marketingstratégia hiánya
- Egyéb: _____

19. Mit gondol, hogyan javítható a helyi gazdaság helyzete a jövőben? (többet is megjelölhet)

- Befektetések ösztönzése
- Infrastrukturális fejlesztések
- Turizmus erősítése
- Marketingtevékenység erősítése
- Egyéb: _____

20. Milyen gazdasági együttműködések tartana fontosnak a község és a szomszédos települések között a térségi gazdaság fellendítése érdekében? (többet is megjelölhet)

- Közös turisztikai fejlesztések
- Közlekedési és infrastrukturális együttműködés
- Mezőgazdasági és ipari együttműködés
- Közös vállalkozási kezdeményezések
- Közös kulturális, szabadidős tevékenység
- Szociális, egészségügyi együttműködés
- Egyéb: _____

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Szilágyi György Ádám

A Hallgató Neptun kódja: VNIPSO

A dolgozat címe: Helyi fejlesztési lehetőségek Csolnok és Dág községek viszonylatában

A megjelenés éve: 2024

A konzulens intézetének neve: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

A konzulens tanszékének a neve: Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2024. év november hó 05. nap

Hallgató aláírása

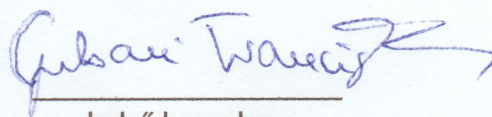
NYILATKOZAT

Szilágyi György Ádám (hallgató Neptun azonosítója: VNIPSO) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Gödöllő, 2024. november 11.

belső konzulens
Gubacsi Franciska
Egyetemi tanársegéd
MATE-VFGI-VTT

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.